

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Pred združitvijo demokracije

Pogajanja med obema demokraskima strankama za združitev potekajo ugodno — Ob sestanku Narodne skupščine bo združitev že gotova

Že dolgo časa so se čule vesti, da se pripravljajo v naši državi združitve demokracije, in sicer samostojnih in Davidovičevih demokratov ter Spahovih muslimanov. Sedaj se priprave za združitve bližajo svojemu cilju, med zastopniki obeh demokraskih strank se vrše zadnja pogajanja in ob sestanku Narodne skupščine bo združena demokracija gotova stvar.

Vse to se vrši po željah pristašev obeh demokraskih strank in nas mora veseliti, da bo prišlo končno do združitve sorodnih struj, ki bo pomenila veliko silo v naši državi, saj bo združena demokracija štela preko 100 poslancev.

Naj bo potem združena demokracija v vladi ali ne, v vsakem primeru bo imela veliko besedo v krojenju politične in gospodarske usode naše države. Tako velika stranka se v Narodni skupščini v nobenem primeru ne bo mogla pritisniti v brezdelno ozadje. Skoraj gotovo pa je računati s tem, da bo sedanja vlada, čeprav so se klerikalci baš pridružili radikalom ter dobili enega ministra, morala kmalu odstopiti in napraviti pro-

stor novi vladi pod vodstvom združene demokracije.

Tako radikalom kakor našim klerikalcem, ki se pripravljajo na končno spojitve z radikali, so sedanje priprave za združenje vseh demokraskih elementov zelo neprijetne, ker slutijo, da bo združena demokracija stranka bodočnosti, ki bo pometla s kleroradikalnim nazadnjaštvom ter napravila v naši državi red in iz naše po narodi bogate države res vir blagostanja za vse sloje jugoslovenskega naroda.

Le od demokracije lahko tudi naša Slovenija pričakuje lepših časov, ne pa morda od radikalov, ki doslej za Slovenijo sploh niso pokazali nikake brige. Baš se morajo radikalom pridružiti še naši klerikalci, ki bodo s tem pomenili za Slovenijo še manj kakor doslej. Prav je, da se je na dveh straneh začelo spajanje sorodnih političnih skupin: na eni strani reakcija, na drugi pa mlada demokracija, ki bo prerodila Jugoslavijo v moderno evropsko državo ter tako izbrisala z nje pečat balkanizma, ki nam ne dela prevelike časti po svetu.

Klerikalni poslanci stopili v radikalski klub

Pred popolno spojitvijo klerikalcev z radikali — Klerikalec dr. Gosar radikalski minister — Sedaj klerikalci pač ne bodo več zmerjali radikalcev s framasoni in velesrbi

V nelepi zgodovini SLS je nastopil zopet usoden dan: poslanci SLS so stopili na podlagi tako zvanega blejskega sporazuma, sklenjenega z voditeljem vladnih radikalov ministrskim predsednikom Vukičevićem, v radikalski klub in klerikalec dr. Gosar je postal minister za socialno skrbstvo ne kot klerikalec, temveč kot radikalski minister. To je prvi korak za popolno spojitve SLS z radikalsko stranko, katero so klerikalci dolga leta napadali kot vir vse korupcije, protislovenskega velesrbsstva in framasonstva v državi.

Čudovita so pota naših klerikalcev, a kljub svoji breznačelnosti in nestalnosti so že čez desetletja večinska stranka v Sloveniji. Nič ne izmodri večine slovenskih volilcev: ne brezplodna klerikalna gonja za avtonomijo, ne poznejše njihovo izdajstvo avtonomije, ne klerikalne bedaste obljube, ki se nikdar niso mogle izpolniti, ne njihova zloraba cerkve v politične svrhe, ne njihovo zmerjanje naprednjakov s framasoni, dasi se obenem sami v resnici družijo s pravcatimi framasoni. Izmodrilo ni večine slovenskih volilcev niti dejstvo, da je pomladna klerikalno-radikalna vlada prinesla zlasti Sloveniji nova huda bremena. Slovenski volilci so ostali v pretežni večini kakor božji volčki, ki sami ne vedo, kaj delajo.

Je sicer res, da je SDS pri zadnjih volitvah zelo napredovala, toda klerikalci so premalo nazadovali po vseh svojih polomijah, ki bi pri politično zrelem narodu ne smele ostati nekaznovane. Naš človek je preveč neveden in neizkušen, zato pri njem zloraba cerkve in vere v politične svrhe vedno doseže svoj cilj.

Zaslepljenost večine slovenskih volilcev je tako brezmejno velika, da niti ni videla, da se je SLS medtem, ko je v cerkvah imela svoje agitacijske lokale, družila brez nadaljnega z velesrbskimi framasoni. Doma v Sloveniji je duhovščina pestila ubogega volilca ter ga strašila s peklom in framasoni, tam v Beogradu pa so voditelji SLS že pripravljali popolno združitve z radikali, med katerimi se na vodilnih mestih nahajajo najizrazitejši framasoni.

Ali se bo večina slovenskih volilcev spametovala vsaj sedaj, ko vidi, kam so zabredli od njih izvoljeni poslanci? Ta korak SLS ne bo prinesel Sloveniji nikakega haska, saj vidimo, da je radikalija naše klerikalce le nekako milostno sprejela v svoje okrilje in jim ni hotela dati niti dveh ministrov, ki so ju imeli klerikalci že izgovorjena.

Naši klerikalci, združeni z radikali, sploh ne morejo mnogo pomeniti v radikaliji, ki sama preživlja veliko krizo. Kriza radikalske

stranke še dolgo ni prispela do vrhunca in se še ne ve, če se ne bo ta stranka sploh razbila. Vukičević, ki je na svojo pest spravljal dr. Korošca v radikalijo, še ne ve, če bo zmagal v radikalski stranki nad ostalima dvema strujama. Ko se bo oktobra sestala Narodna skupščina, se bo gotovo v vsakem primeru pokazalo, da je dr. Korošec napravil zelo usoden korak, ko je kar na slepo skočil med radikale.

Že sedaj se opaža, da večina radikalov ni baš navdušena nad klerikalci, ki bodo, ako pride do popolne spojitve, pomenjali v stranki miloščinsko strujo, katera bo mogla za Slovenijo doseči še manj kakor doslej, ko se je klerikalcem vendarle tu in tam posrečilo doseči vlogo jezika na tehtnici. V borbi s fronto mlade demokracije bo pešala fronta nazadnjaštva, dokler ne bo v korist vse Jugoslavije potisnjena popolnoma ob tla.

Ponoven klic za slogo med naprednjaki

(Pismo z dežele.)

Po vsakem dovršenem delu gospodar v naglici pregleda uspeh tega dela, da ugotovi nedostatke, katere bo znal drugič odstraniti. To velja tudi za volitve. Ako spoznamo vse napake, se bomo vedeli drugič bolje pripraviti. V splošnem moremo biti mi samostojni demokratje z uspehom minulih volitev zadovoljni, zlasti ako pomislimo, kolik pritisk je bil s klerikalne strani na politične nezavedneže in omahljivce.

Predvsem se je pri teh volitvah zlorabljal vera, morda celo bolj kakor kdaj prej; ponekod bolj očito, drugod bolj prikrito. Posebno hud pritisk je bil na ženstvo. No, pa kljub vsemu v Sloveniji nismo nazadovali, temveč znatno napredovali na glasovih, a po številu izvoljenih poslancev od dveh na štiri.

Da naprednjaki sploh niso dosegli še večjega uspeha, je kriv ločen nastop SDS in pristašev g. Puclja. Koliko moči in dela je šlo na deželi baš zaradi tega v nič. Namesto da bi bili vsi složni ter bi vse naše sile namerili proti klerikalizmu kot najhujšemu zatiralcu vsake napredne misli med kmetiskim ljudstvom, smo se sami med seboj napadali in delali drug proti drugemu. Posebno v «Kmetiskem listu» je bilo dosti brati proti nam. Mnogo volilcev na deželi se je spraševalo, čemu to, zakaj ne gremo skupaj, saj ni med nami nobene take razlike! Zopet drugi so rekli: «Ker nismo složni ne gremo nikamor volit!» Na ta način je ostalo mnogo volilcev doma.

Sedaj po volitvah so tudi številni pristaši gospoda Puclja mišljenja, da se mora ta nepotrební boj nehati. Katera obeh strank je pred drugo podlegla, mora popustiti, ker sicer nikamor ne pridemo. Volitve so jasno pokazale, kdo napreduje in kdo je močnejši. Pokazale so tudi, da bi bila izvoljena dva ali celo trije napredni poslanci več, če bi šli skupaj; in klerikalci bi bili za te mandate oslabljeni. Med temi bi bila gotovo izvoljena dva kmeta. Po vsej državi bi ta uspeh dobro odjeknil.

Pa kar je bilo, je bilo. Ne da se za zdaj popraviti, pač pa naj nas ta nesloga uči za prihodnost. A ne samo pred volitvami naj se združimo, temveč takoj pričnimo skupno delati in se pri-

pravljati, kajti dejstvo je, da temeljnih razlik ni med obema programoma. Napravimo to čim prej, ker spričo naših razmer ni misliti na to, da bi se mogla stranka g. Puclja vzdržati, temveč bo počasi hiral na veliko veselje klerikalcev.

Vsi, ki ste zavedni ter nupogljive volje za napredek zaključite: Dosti je tega prepira, odslej naj vlada med nami sloga!

Politični pregled

Naše politične prilike se razvijajo v znamenju

snovanja dveh velikih front.

na eni strani demokracija, na drugi pa radikali s priveski ostale reakcije v državi. Fronta demokracije se snuje iz samostojnih demokratov in Davidovičevih demokratov ter iz jugoslovenskih muslimanov (dr. Spaho), dočim so radikali že dobili en privešek v obliki naših klerikalcev, ki so na slepo skočili med radikale, menda zato,

da zopet vladajo in da bodo spet pestili Slovence.

Z enim samim ministrom so se zadovoljili klerikalci, samo da so prišli v vlado. Naj bodo v vladi, saj dolgo to ne bo trajalo, ker sedanja vlada ne bo imela daljšega obstanka. Čim pa bo ta vlada padla, je gotovo, da bo državno krmilo dobila v roke fronta demokracije, ki se bo spravila enkrat na resno delo in rešila velika nujna vprašanja, predvsem davčni zakon.

V mesecu oktobru

se bo sestala Narodna skupščina

in takrat se bo pokazalo, kako daleč so dozorele naše politične prilike. Takrat bo že tudi združitev demokracije gotova stvar, a o radikalski stranki se bo vedelo, katera struja je najmočnejša v njej in če je skupna radikalija še sploh zmožna življenja. Naše klerikalce, ki so se tako brez premisleka izročili radikalom, lahko zadene še bridko razočaranje.

V zunanjem svetu ni za nas važnejših dogodkov razen

zasedanja Društva narodov.

Ivan Albrecht:

Tinično breme

(Dalje.)

Tini se je sicer namrdnila, da ji je stvar prevelika, vendar je bila zadovoljna. Nekam potolažena in ponosna je odšla z očetom.

Ko je šla po vasi, je začutila Tini dom. Hišice med borovjem in brinjem in smrekami, hišice med sadnim drevjem, hišice sredi majhnih njiv — vse na malce valovitem svetu — to je bil Sv. Jožef. Še nikdar ni Tini videla lepote v tem kraju tako kakor to nedeljo... Tam, kjer cesta deli vas, čepi v bregu cerkvice-samotarka; tiha počiva med drevjem.

Kakor sta šla, povsod so z oken vabile cvetke. Rožmarin je kraljeval nad klinčki, bele drobtinice so se vzpenjale nad resedami — vse, vse je bilo lepo za Tinico tisti dan. Brza in živahna je šla z očetom in ko sta prišla do razežnih travnikov pred Reberjami, se ni mogla krotiti, da ne bi tu pa tam skakljaje napravila ovinka s ceste. Oče ji ni branil, samo s pogledom jo je posvaril, in še to ne ostro.

Ko sta dospela v trg, je Tinici upadel pogum.

«Kam pa greva prav za prav?»

«Boš videla,» je pomiril oče radovednost. V Reberjah sta zavila naravnost v občinsko pisarno. Plaha in boječa je stopila Tini za očetom.

V mali pisarni je bilo zbrano obilo dece. Med njo se je sukalgospod Müller, a kot

ki razpravlja o omejitvi izdelovanja zdravju škodljivih tvarin, o zaščiti žensk in dece na Daljnem vzhodu, o sklepih svetovne gospodarske konference, o razorožitvenem in raznih drugih vprašanjih.

Italijanski fašistični režim divja naprej kakor slepa kokoš in

hoče zatreti vsako svobodno gibanje v Italiji.

V Julijski Krajini se razpuščajo naša društva in bržkone bo tudi časopisje neodrešenih rojakov padlo kot plen fašističnega barbarstva. Kakor poročajo, so italijanska oblastva odkrila zadnje dni celo vrsto tajnih protifašističnih organizacij ter številne osebe aretirala. V državi, kjer vlada samo nasilje in samoljubnost par okrutnikov, je pač razumljivo tajno protifašistično udruževanje. Morda se bo fašistom posrečilo za hip zatreti to tajno gibanje, toda le za hip, ker narod, ki ima še kaj časti v sebi, ne more za trajno prenašati fašističnega komedijantstva in kulturne sramote pred vsem svetom.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Včasih so bile v dolini povodnji bolj redke in niso napravljale posebne škode. Tri leta sem se pa redno ponavljajo. Tako je prejšnji ponedeljek poplava zopet prizadela dolino. Sicer se ta povodenj ne dá primerjati z lansko, a je vendar storila posameznikom občutno škodo. Pri tej povodnji so divjali zlasti postranski dotoki in potočki Sore ter v ozkih dolinah povzročili občutno škodo. Odnoslo je več jezov pri mlinih in drugih vodnih napravah. Razdejana so skoro vsa občinska pota ob teh potokih in potočkih. Odnešenih je nekaj mostov, v Poljanah začasni most čez Sovro. Zaradi potov, ki so odplavljeni, so predvsem zopet hudo udarjene občine, med vsemi najhuje poljanska občina. To je še toliko hujše, ker so naše občine že ob lanski povodnji prišle v denarne težave. Ako ne bo podpore od drugod, bodo tukajšnje občine, zlasti pa poljanska, prišle še v hujše stiske.

KOPRIVNIK, o katerem niti vsakdo ne vé, da je to kakih 1000 m nad morjem v Bohinju

ležeča vas, se je že pri raznih, osobito pa pri zadnjih skupščinskih volitvah izkazal kot zanesljiva demokratska trdnjava. Volilni rezultat po listah je bil namreč naslednji: prva skrinjica 17, druga 61, tretja 70, četrta 1, peta 0. Od oblastnih volitev je naraslo število demokratov za 20! Ni torej čudno, da so g. dušni pastir napravili baje precej kisel obraz, ko so zvedeli za ta rezultat. Dasi slovi Kranj kot prva demokratska trdnjava Gorenjske, bi morda to častno mesto še bolj upravičeno zavzemal Koprivnik, kajti koprivniški demokratje so zgolj preprosti kmetjski ljudje, ki nimajo ne krajevnih organizacij, ne kakih posebnih voditeljev, imajo pa zato trezen razum, s katerim razsodno motré dnevno politiko. Mlačnosti, omahljivosti, dvoreznosti pri Koprivčanih ni, pač pa je med njimi najti kremenite značaje, ki so dandanes že tako redki. «Tu biva narod še krepak, tu biva narod poštenjak», je verz, ki se v polni meri nanaša na Koprivčane. Koprivnik, vztrajaj in razvijaj se v demokratski misli, ki je edino prava! Bodi zgled onim, ki ne znajo misliti s svojim možgani, ampak slepo verujejo raznim krivim prerokom!

KRIZE PRI TRŽIČU. (Prestavljeno žegnanje.) Kakor vsako leto, tako bi se moralo tudi letos vršiti žegnanje na zadnjo nedeljo v avgustu, toda župnik g. Zabukovec je takrat oznanil, da se ne vrši žegnanje, ker ima v Pristavi veselico s plesom tako zvana liberalna svobodomiselná mladinska organizacija «Edinost», češ, da to oskrunja cerkveno slavlje. Zaradi tega se je žegnanje preložilo na oktober. Iz tega lahko vsakdo spozna, kakšen teror izvajajo nekateri duhovniki nad svojimi političnimi nasprotniki. Ali je to Kristusov nauk, da se moramo ljubiti med seboj? Bero je pa letos g. župnik zelo hitel pobirati, kajti nekateri še niti niso imeli spravljanih svojih pridelkov. Tu pa duhovniška gospoda nič ne pozna svobodomiselnicev. Gospod odhaja sedaj v Komendo, kjer želimo njemu več sreče, sebi pa boljšega namestnika. Dotična veselica je kljub temu uspela izvrstno, čeprav smo morali jesti štruklje brez žegna.

DOL PRI LJUBLJANI. Že dolgo ni bilo iz našega kraj glasu v «Domovini», zato se sedaj zopet oglašamo. Ljudstvo se je začelo zavedati in noče biti poslušno samo par gospodom klerikalne stranke. Ker se od njih obrača, so začeli nekateri klerikalci pošiljati okrog svoje kričaje

občinski zastopnik je pozdravljaj ta mladi zbor Strmec, trgovec in županov namestnik v Reberjah.

Ko je bila zbrana vsa družba, so zasedli svoje prostore vsi: gospod Tomi Gornik (Hornigg je bilo zapisano v imeniku članov), gospod Strmec (Stehrmitz se je blestelo to ime v isti listini) in v sredi med njima sam gospod Müller. Slednji se je dvignil in je s svečanim glasom razložil pomen tega mladinskega sestanka.

O vseh navzočih mladih prijateljicah in prijateljih je prepričan, da so dobri Nemci, da znajo ceniti blagor tega dejstva. V šoli, na sodišču, pri pošti, nikjer ni mogoče koraka brez nemščine.

Ponos starejših pa je — mladina. To je tista nežna kal, ki zbuja v osivelih glavah vedre misli. Mladina — veselje in radost sedanjosti, ponos in nada za bodočnost. Tega veselega dejstva se zavedajo tudi on in vsi člani društva, zato hoče imeti društvo baš mladino za svojega glasnika.

Po tem prijaznem ščegetanju si je gospod Müller nekoliko oddahnil in je nato razložil, da hoče društvo prirediti v kratkem času veliko veselico. Ne iz koristolovstva, ampak zato, da pridejo ljudje skupaj in se spoznajo. Tudi tistim, ki še tavajo v temi in se bore zoper lastni blagor, naj se odpro oči. Da bo uspeh čim večji, bodo mlade prijateljice in prijatelji raznašali po okolici vabila. Nedolžnost, mladost naj govori! Kjer je mladost, tam je resnica in moč.

«Deutsches Wort ins deutsche Kärnten» («nemška beseda v nemško Koroško»), je za-

ključil govornik in oba gospoda in vsa deca so se odzvali trikrat krepko:

«Heil!»

Za tem so razdelili vabila. Gospod Müller je še nasvetoval, naj si vsak deček dene hrastovo pero v gumbnico, a deklice naj si pripno plavice na prsi. To bodi vidno znamenje zanje.

Po teh pripravah in odlokih se je razšel mladi zbor.

VIII.

Kdor si je kdaj ogledoval deco na narodnih mejah, se je gotovo čudil bojzljivosti in omahljivosti teh mladih človeških bitij. To so bilke, ki jih pripogne vsaka najrahljša sapica, vosek, ki se preliva iz oblike v obliko. Taka je bila Tini. Očetova prijaznost, nova obleka, plavica na prsih, spomin na zvence besede v občinski pisarni — vse to se je trlo v njeni duši; kipelo in vrvelo je tako krepko, da je zatrlo vse druge vtise in misli. Poleg tega svoboda, proste noge in proste roke, haj, na Kočuho...

Komaj se je v ponedeljek začelo svitati, je že odbrzela z doma. Na roki torbico z nemškim trakom, a v torbici vabila — tako je hitela proti kraju svojih najlepših spominov. Ko je prišla v Ždovlje, je hitela od hiše do hiše.

«To so dali v Reberjah,» je pojasnila kratko, je položila vabilo na mizo ali na stol in je šla.

Kraj vasi se je oddahnila.

«Povsod nisem bila, pa nič ne dé,» se je potolažila in je krenila s ceste po bližnji polj-

in izzivače, ki napadajo mirne ljudi po gostilnah in po cestah z raznimi psovkami, s čimer kažejo, da so izšli iz slabe izobraževalne šole. Prosimo g. kaplana, naj pouči te ljudi in jih navadi lepšega vedenja, da se ne bodo poštene ljudje zgrajali nad tem, kakšne pristaše ima klerikalna stranka. Sicer pa vemo, da govorimo gluhih ušesom. Merilo pri klerikalcih je: samo da mož voli SLS, potem pa je že dober kristjan, četudi morda znotraj cerkve nikdar ne vidi. Prosimo g. župnika, da pouči klerikalne agitatorje, naj hodijo ponoči rajši spat. Pristaše drugih strank pustite lepo pri miru, sicer se vam bo vračalo milo za drago. Zapomnite si, da ima vsaka palica dva konca.

VELIKE LAŠČE. (Smrtna kosa.) Te dni smo položili v prerani grob našega zaslužnega javnega delavca g. Jožefa Hočevarja. Kako je bil priljubljen v trgu in daleč naokrog, so pokazali lep pogreb in premnogi venci ter šopki. Prihitelo je vse od blizu in daleč, da se poslovi od tovariša na njegovi zadnji poti. Pred krsto je korakalo celokupno tukajšnje in okoliško gasilno društvo, zastopstvo Slovenskega lovskega društva, tukajšnje pevsko društvo in ogromno število občinstva. — Bodi mu ohranjen blag spomin!

SEMIČ. Društvo Sokol v Semiču bo priredilo v nedeljo 25. t. m. veliko vrtno veselico z bogatim sporedom pri br. Bukovcu. Začetek ob 3. uri popoldne. Vabijo se vsa bližnja bratska društva in prijatelji Sokolstva, da nas posetijo in se razvedrijo ob lepem jesenskem dnevu pod krasnimi semiškimi goricami, kjer si tudi lahko ogledajo tri četrt ure oddaljeni hrib Smuk in znamenite grajske razvaline ter kapelo nekdanjih grofov Lichtenbergov. Od tod je tudi krasen razgled po vsej Beli Krajini do Velebita. Na svidenje!

BRASLOVČE. Zadnje nedeljo smo imeli v Braslovčah blagoslovljenje cerkve. V ta namen je prišel iz Maribora škof g. dr. Karlin, ki je opravil cerkvene obrede. Popoldne pa je blagoslovil še Društveni dom, v katerem ima Konsumno društvo svojo prodajalno. Po končanem oficijelnem delu se je pričela prosta zabava ob zvokih rudarske godbe. Urice so tekale, teklo je po grlih tudi rujno vince. Saj je bilo pa tudi treba kaj preizkusiti, če je zegen kaj pomagal. In res, v poznih nočnih urah se je še čulo trikanje in hripavo petje, ki je budilo tržane iz

spanja. Tu pa tam je prihrumela na trg skupina pijancev, ki so si, prežeti vinskega duha, segli tudi v lase. Odmevale so kletvice, padali udarci; nekemu možaku so srečno odvzeli nož, ker bi bila sicer tekla kri. Pa tudi v notranjosti konsumna je bilo veselo. Marsikateri sicer drugače trezen možakar je bulil z omotičnimi očmi v lužo vina, ki je bila razlita po mizi. Neki hlapec se ga je tako nalezal, da je ležal še drugega dne sredi trga za plotom. Res, hvalje vredna vzgoja. Pa kaj bi, saj je žegnano, potem se pa tako sme. Čudno se nam le zdi, da oblastva dopustijo, da se pijanci podijo po trgu gor in dol, se pretepajo in tulijo, kakor bi bili v pragozdu. Včasih je bila ob takih prilikah vedno rožniška nočna služba. Mi hočemo imeti ponoči mir. Te pretepače in razgrajače, ki so vsem dobro znani, pa naj orožništvo vtakne za nekaj časa na hladno. Če ta naš poziv ne bo pomagal, si bomo morali pomagati na drug način, da bo ponoči mir. — V ponedeljek je bil pri nas sejem. Prodajalcev je bilo mnogo, kupovalcev pa skoro nič. Pozna se, da večina posestnikov še ni prodala hmelja, kateremu cena je letos prenizka. — Savinja je pri zadnji povodnji zopet močno poškodovala malobraslovški jez, tako da so morali vsi mlini in tvornice, ki se nahajajo med jezom in Svetim Petrom, ustaviti obrat. Popravilo jeza bo stalo precejšnje vsote. Tudi na bregovih je napravila Savinja mnogo zla. Odnesele je ogromne množine zemlje, zaradi česar obstoji nevarnost, da bo pri prvi prihodnji povodnji poplavlila tudi polja. Tu mora priskočiti na pomoč država, ker sicer lahko nastane škoda, ki se ne bo dala popraviti.

SAVINJSKA DOLINA. Dobro se je odrezala Savinjska dolina pri zadnjih volitvah. Napredni glasovi so napram oblastnim volitvam lepo porasli, tako da smo dobili svojega poslanca gosp. Ureka in njegovega namestnika g. Omladiča. Ni še vse tako, kakor bi bilo želeti, vendar se v Savinjski dolini že pokazuje, da se Savinjčani polagoma vračajo pod napredni prapor, pod katerim se je svoječasno nahajala večina naših volilcev. Vsem volilcem Naprednega bloka najlepša zahvala! Le krepko naprej na tej poti, da bomo nekoč lahko rekli: Naša lepa dolina je res zopet naša.

KONJIŠKI OKRAJ. (Še ena mala ilustracija h klerikalnim volilnim metodam.) V oplotniški občini je neki šele sedaj 19letni posestnikov sin

že od januarja 1926. vpisan v volilni imenik in je ob priliki zadnjih volitev tudi opravil svojo volilno dolžnost, seveda v prid Koroščevi stranki, kateri pripada ves odbor te občine.

SV. BARBARA PRI MARIBORU. Gospod urednik, Vam smemo povedati, kako so pri nas volitve izpadle. Povedati moramo, da so se za nas proti pričakovanju dobro obnesle. K temu je pa pripomogel največ g. župnik, ker je ta dan imel še pozno sv. mašo, česar na nekatere druge praznike ni mogel storiti. Lepa hvala!

SV. LENART V SLOVENSkih GORICAH. (Naš dekan.) Ko je prišel za časa Avstrije g. Janžekovič za župnika k nam, je naznanil prihod le takrat vladajoči nemški kliki ter s tem izključil od pozdrava narodno zavedne Slovence. Na tozadevni očitke se je izgovarjal, da je on župnik vseh in da si je vzel kot načelo, izgladiti obstoječa nasprotstva. Da se mu to ne bo posrečilo, so mu takrat Slovenci sami prerokovali in uvideti je moral to tudi sam. Pričakovali bi pa, da se vsaj sedaj, ko Nemcev ni več, zaveda, da je župnik vseh slovenskih župljanov in da ne dela med njimi razlike. Očividno pod vtisom volitev je prezrl povabiti k sprejemu škofa vse urade. Posledica je bila, da je sam pozdravil škofa v družbi svojih Orlov in par okoliških ovčic. Če je to bilo škofu prav, potem je nam tudi. Pri volitvah se ni popolnoma nič poznalo, da bi to slabo vplivalo. Nasprotno, tako velikega uspeha še napredna stranka ni imela v trgu kakor zadnjič. Pri tem ni nič pomagalo, da je vozil farovski hlapec volilce na volišče v kočiji, ki je bila še lepo okrašena od vožnje g. škofa. Čudili smo se samo ljudomilosti tega gospoda napram volilcem, ko na drugi strani ne kaže niti sence sličnega nagnjenja niti proti svojemu kaplanu. Ko je umrl kaplan g. Bauman pri Sv. Ani, bi moral njegov kaplan peš k Sv. Ani, in to kljub slabemu vremenu in petim konjem v hlevu gospoda župnika. Liberalni trgovec se je moral usmiliti g. kaplana in ga peljati s svojim avtom, da mož ni omagal v blatu. Za volilce pa je škofovska kočija.

PREČETINCI. Pri volitvah v Narodno skupščino smo pri nas naprednjaki pridobili na glasovih, dočim so klerikalci in radičevci zelo padli. Izid volitev je bil: klerikalci so dobili 220 glasov (prej 236), SKS 97 glasov (prej 118), SDS 54 glasov (v oblastno skupščino pa 32). SDS je torej

ski poti proti Kočuhi. Nekoliko razburjenosti jo je spremljalo po tej poti. Mislila je na dan, ko je zbežala z doma, in na dan, ko se je vračala z očetom nazaj. Spomini s Kočuhe so vstajali, vsaka podrobnost je oživelala, kakor solnce jo je objemala minulost. Med vse to je planila medla senca. Stric Vrtnik gotovo ne mara za tako opravilo, kakršno ima ona zdaj. Gledali jo bodo postrani vsi, vsi... še Francelj.

To je bilo ime, ki ga je Tini vselej izrekla s pobožnostjo. Misli na vse tiste dni, kar jih je preživela na Kočuhi, so se sukale samo okrog tega imena. Kakor odrešenja je čakala trenutka, da se bo mogla zopet razgovoriti z bratrancom. Zdaj pa —

«Najbolje je, če ne grem na Kočuho.»
Toda komaj je bila misel dovršena, je že vedela Tini, da s tem sklepom ni nič...

Sredi polja med Ždovljami in Kočuho leži vas Loka. Tja je krenila Tini, da bi dobila več časa za premišljanje. Šla je od hiše do hiše, toda veselja ni imela nič več s tem opravilom.

«Kaj je to?» je bilo navadno vprašanje tu in tam.

«Vabila na veselico,» je pojasnila Tini in je zapazila z nevoljo, da je njen glas zategnjen in len kot glas beračev, ki nadlegujejo romarje na Macnu.

«Kje?» so poizvedovali mestoma.
«V Reberjah.»
«Kar sami naj se vesele, jim povej!»
Druge so zopet pritrjevali, češ, da je to nekaj lepega in da pridejo. Ponekod so ji še

povedali hiše, kamor naj gotovo nese vabila. In so jo pohvalili in so ji dali kruha in strdi.

Tini, kakor je bila zmotena in zbegana, se je čutila zaradi hvale zelo povišana in je mislila na hiše, kjer je bila sprejeta prijazno, z veliko častjo. Tiste, ki so jo zavrnil, je obsodila v svojih mislih za zoprne in neumne godrnjače. Teh je bilo na Loki največ.

Vzduh je žarel in solnce je že stalo visoko, ko je prišla Tini na kraj vasi. Bila je utrujena in žejna in je mislila na dom. Zdaj bi je mati morda ne tepla... Lahko bi počivala vse popoldne, a jutraj bi šla zopet na delo...

«S Kočuho tako ni nič,» je sklenila brez nade in je krenila proti domu, toda le par korakov. Kakor je bilo hudo, spomini so vendarle zmagali.

«Že napravim kako,» se je potolažila z brezskrbnostjo mladih dni in je urno odšla naravnost proti Vrtnikovim.

Kakor jo je bila pustila, tako je stala hiša sama in zasanjana sredi drevja. Iz dimnika se je valil dim in od daleč je že dišalo po kosilu. Tini je postala, še se je mučila glavica s premišljevanjem, potem je vstopila z odločnostjo.

«Dober dan.»
Iz kuhinje se je ozrla teta, v eni roki kuhalnico, z drugo je držala za predpasnik, ki si je brisala z njim potni obraz.

Tinico je malce spreletaval strah, teta pa je rekla samo:

«Joj, Tini.»
Mala je premislila:
«Saj ni res tako hudo.» Z veselim glasom je pojasnila:

«Danes pa nisem ušla.»

«Tako si gosposka,» je stopila teta Mica bliže in je začela ogledovati mlado sorodnico.

«Danes vabim.»

Teta se je nasmehnila:

«Pa ne na svatbo?»

Tini je pozabila na vse drugo in je hitela razkazovat gradove svojih misli:

«O, še vse drugače. Veselica bo v Reberjah. Ves Rož pride skupaj. Rdeče in zelene lučke bodo tam in peli bodo in plesali, oh, še vse mogoče, da sama ne vem, kaj.»

Teto Vrtnico je mučila radovednost:

«Ali bo kmalu?»

Tini ji je ponudila vabilo.

«A, to je tisto, kjer je tvoj atej zraven,» se je namrdnila teta.

Tini je pokimala:

«Zato sem tudi dobila obleko. Je morala mama kar precej ponjo, čeprav je bila nedelja.»

Vrtnica je skimala z glavo in ni rekla ničesar. Ponudila je mali mleka in kruha in jo je peljala v sobo:

«Kar tukaj počakaj, bo kmalu kosilo.»

«Kje pa je Francelj?»

«Zanjemo. So vsi na polju. Pridejo vsak čas domov,» je še pojasnila teta in se je vrnila v kuhinjo.

Tini je bila sama. Komaj je poteklo do brega četrt leta, odkar je zadnjič sedela tu, a zdaj se ji zdi naenkrat vse to že davno. Vendar diha toplota vsepovsod. Stara ura meri s stene čas; še prav tako je pikasta in zaprašena kakor pred četrt letom. Na ste-

napredovala za 22 glasov. Radič je nazadovao za 21, a klerikalci za 16 glasov. Le tako naprej, Malonedeljšani, pa bo kmalu zmanjkalo klerikalcev in radičevcev. Vsi v boj proti SLS in kmetu se bodo znižali davki. Malonedeljski naprednjaki, ostanite zvesti in širite našo priljubljenost «Domovino», ki je poštena in resnicoljubna. — Mlad demokrat.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ALI NAJ POZNA DETELJISKA POKOSIMO ALI POPASEMO?

Naša deteljišča je treba sedaj jeseni do zadnjega izrabiti, najsi bo da jih pokosimo ali popasemo. Ni dobro, če pride detelja ravnokar pokošena v zimo (pod sneg), ravno tako pa tudi ne, če se je do zime preveč obrastla, tako da nam pod pezo snega poleže in potem gnije. To velja še posebno pri lucerni. Najbolj nam detelja prezimi, če se pokošena pred zimo še nekoliko obraste, tako da ozeleni. Če jo pokosimo prepozno, tik pred zimo, ji vzamemo vsjo moč. Mokrota se v tem primeru rada zaje v pokošena stebelca in povzroči navsezadnje, da nam začne detelja pri korenini gniti. Zadnjo košnjo je todaj pravočasno pogoditi, da nam — posebno lucerna — zimo lažje prestane. V ostalem pa kaže deteljišče popasti, samo da je treba pri tem velike previdnosti, ker se sicer rado dogaja, da nam ob jesenski paši po deteljiških živino rado napenja.

Le pri mladih deteljiških, posebno če lucerna ni dobro vkoreninjena, je paša tudi za deteljo samo nevarna, ker jo živina lahko poškoduje. To velja še posebej za deteljo na lahki zemlji in če je jeseni vrhutega še mokro vreme. V tem primeru je boljše, če mlado deteljišče pokosimo.

Če pasemo po deteljiških, je paziti posebno na to, da ne pasemo po mokri detelji, najsi bo da je mokra po rosi ali pa po dežju. Taka detelja je najbolj nevarna za napenjanje. Mlada detelja je posebno bogata na beljakovinah in zato še bolj nevarna, da se je živina preobje. Če imamo deteljišče popasti, storimo najbolje, da napasemo živali napol najprej na travniku ali na kakem drugem strnišču in šele nazadnje na deteljišču

in to ob suhem vremenu. V tem primeru se tudi priporoča, da ne napajamo živali takoj po deteljni paši, ampak da jih napojimo, preden jih ženemo na deteljišče ali pa nekaj časa pozneje. Hitro napenjanje po deteljni paši je zmeraj nevarno.

Če pokladamo pokošeno strniščno deteljo, je važno, da jo mešamo z rezanico ali drugo starejšo zeleno krmno, ker se na ta način detelja veliko bolj in lažje prebavi. Če bi ne bilo pozne košnje pokrmiti, je prav, če jo stlačimo v jame, da se tam okisa. Taka krma je prav dobra za zimski čas, pa naj jo pokladamo v primernih odmerkih molznim kravam ali pa prašičem.

PRVI USPEH KMETIJSKE RAZSTAVE V LJUBLJANI.

Letošnja razstava, ki traja od 17. do 26. septembra, se je vprizorila z najlepšim uspehom. Upati je, da bo tudi tako končala. Oba velika paviljona, ki sta namenjena tej razstavi na ljubljanskem velesejmu, sta polna razstavnih predmetov. V enem paviljonu so razstavljeni naši najvažnejši kmetijski pridelki v petih oddelkih, in sicer sadje, zelenjad, med in vosek, sir in maslo in sortna vina. V drugem paviljonu pa je razstava kmetijskih strojev v taki izbiri in takem številu, kakor je še ni bilo v Ljubljani. Tudi umetna gnojila in uspehi poskusnega gnojenja so tukaj razstavljeni.

Največ občudovanja in priznanja vzbuja lepo urejena razstava namiznega sadja, ki s svojo lepoto zanima slehernega obiskovalca. To sadje je iz tistih najboljših sadnih vrtočev naše Dolenjske, Gorenjske, Notranjske in Štajerske, kjer je letos sadje obrodilo. Zastopane so najboljše vrste namiznih jabolk, kakor voščenske, kanadke, mošankarji, zlate parmene itd. Vse sadje je skrbno odbrano, po debelosti sortirano in vloženo v enotne ameriške zaboje, v količinah po 20 kg, kakor se danes za veliko trgovino z namiznim sadjem najbolj priporočajo. Naši sadjarji morajo priti sčasoma tako daleč, da bodo polagali važnost predvsem na vzgojo namiznega sadja in da bodo sadje tako skrbno odbirali in tako odposiljali svojim odjemalcem, kakor kaže letošnja razstava sedaj že v drugič. V tem pogledu ne služi letošnja sadna razstava samo sadni kupčiji, ampak daje tudi dober in poučen zgled, kako je namizno sadje pripraviti za kupčijo. Za mnoge je pa sadna razstava poučna tudi v tem pogledu,

da se seznanijo s sortami, po katerih se v sadni kupčiji najbolj povprašuje. Če hočemo v sadjarstvu boljše bodočnost, je ne smemo iskati v jabolčniku in v domači pijači, ampak v prodaji in kupčiji finega namiznega sadja, kakor ga kaže letošnja razstava.

Razstavljeno sadje se pridno kupuje, tako da so razstavljeni uzorci do malega že razprodani. Zeleti je le, da posežejo kupci tudi po zalogah, ki so spravljene še doma pri posameznih producentih. V ostalem je pa pripomniti, da je letošnje sadje po večini že poprodano.

Ocenitev na II. pokrajinski razstavi v Ljubljani razstavljenega sira in masla

Ocenitev sira in masla na pokrajinski razstavi Ljubljanskega velesejma se je vršila dne 17. t. m. V ocenjevalni komisiji so bili naslednji gospodje: veletrgovec Andrej Šarabon, veletrgovec Ivan Jelačin, trgovec Franc Verbič in inženjer Podgornik, ravnatelj kmetijske šole na Grmu. Navzoči so bili gospodje: kmetijski svetnik Viljem Rohrman, predsednik razstave Avgust Praprotnik in Anton Rožet, revizor ter mlekarški instruktor Zveze slovenskih zadrug kot član odbora mlekarškega oddelka razstave.

Hlebi sira so bili numerirani z zaporednimi številkami brez označbe firme. Ocenitev se je izvršila na ta način, da ste se navrtala od vsake firme po dva hleba. Presojali so: 1.) zunanost z največ petimi točkami, 2.) testo z največ petimi točkami, 3.) luknjčavost z največ petimi točkami, 4.) okus in aroma z največ petimi točkami; dosegljivih točk skupaj je bilo največ dvajset. Rezultat ocenitve sira je prilično ugoden: Mlekarska zadruga v Savici je dobila srebrno kolajno, Mlekarna v Št. Rupertu srebrno kolajno, Mlekarska zadruga na Vrhniki srebrno kolajno, Mlekarska zadruga v Logatcu bronasto kolajno, Sirarna Šenčur bronasto kolajno, Mlekarska zadruga v Srednji vasi bronasto kolajno, Sirarska družba v Češnici bronasto kolajno, Osrednje mlekarne v Ljubljani bronasto kolajno, Sirarna v Škofji Loki bronasto kolajno, Mlekarska zadruga a Ratečah-Planici bronasto kolajno, Sirarska družba v Bitnjah bronasto kolajno, Sirarska zadruga v Hrašah pri Leseah bronasto kolajno,

klo slikane podobe s črnimi okvirji — vsaka visi tam, kjer je visela že bogve kdaj. Kristus s trnjevo krono se drži še vedno enako in krvave kaplje se niso niti za las izpremenile na njegovem obrazu. Kakor ribezelj silijo na čelo in po licih ...

Tini čuti tesnobo in svečanost. Vdano poljublja oko predmet za predmetom — spomin za spominom.

V kotu, navšev nasproti mizi, stoji obilna peč. Z dvema železnima pasovoma je prepašana, lesena klop jo objema — to staro hišno patrono. Tu je ždela Tini pozimi, tu je čula povest o stekleni gori in o zarisani skalici, o zakletem grofu, ki je bil čez dan prašič, ponoči pa najlepši mladenič na svetu. Pa ga je rešila deklica, ki je dobila od matere za doto samo tri obleke, a od teh je bila ena kakor luna, druga kakor sonce in tretja še lepša od jutranje zarje.

Iz razmišljanja jo je predramil Francelj. Mati ga je seznanila že v veži z novico, zato se mu je tembolj mudilo v sobo. Gologlav in golorok, zagorel in rdeč je obstal pri vratih: «Tini.»

Dekle se je nasmehnilo v zadregi. Plavica na prsih je bila naenkrat odveč in nemiški trak je delal nadlego. Francelj ni videl niti enega, niti drugega, le njo je gledal, ki je odšla nekoč revna in ponižana. Bal se je za svoje skrite misli.

Tako sta si stala nasproti. Ko so prišli ostali, je prebila šele Rezika led:

«Ali ostanesh zdaj pri nas, Tini?»

Izpregovorila je tako prijazno, da je Tini mahoma pozabila na bojazen. Ponovila je

vse, kar je že prej pravila teti, le društva ni omenila niti z besedo. Ko je končala, je rekel boter Jože:

«Tako veš, da —»

Tini se je že vdajala veseli misli, da morda pride tudi stric na veselico, toda v istem hipu se je oglasila teta:

«To tako ni nič za nas, ta nemška reč, in še Tomi je zraven.»

Stric je pokimal:

«Tako, da, da —»

«Mi še lahko smukne zopet kako kronico,» je utemeljila teta svojo zavrnitev natančno.

Tini je zardela in povesila oči:

«Bom morala naprej.»

Šlo ji je skoro na jok. Francelj je prvi opazil to izpremembo in je bil v mislih hud na mater.

Pri kosilu bodi pa že pri nas.

Pri tem je ostalo. Razgovor je šepal. O običajni vedrosti in šegavosti, ki je toč med jedjo v navadi, ni bilo sledu. Samo stric je vprašal, ali ima Tini zdaj tudi kri tako marogašto, kakor je trak na torbici. Skušala si je pomagati s smehom, vendar ni hotelo iti prav.

«Čez noč pa pridi k nam!» so jo povabili pred odhodom in Tini je obljubila.

«Tole je najboljša šola za beračenje,» je menila teta Mica kesneje.

«Še vse kaj drugega ne le to,» je zamahnil stric z roko in temna senca mu je za hip zamračila čelo. Domislil se je bil Celovca in prizora pri «Zlatem viru» ...

Francelj je bil žalosten in je v mislih spremljal Tinico, ki je šla zamišljena in upehana po klanu proti Šmarjeti. Spoznanje, da

Kočuha ni več zavetišče, ampak samo še lep spomin, ji je kratilo pogum in veselje do začetega dela.

V Šmarjeti je sprva naletela ponekod na slabo. Ne le, da ni bilo prijaznih obrazov, tudi besede so bile vse prej nego prijazne. Mestoma so ji celo kazali bližino in širjavo hišnih vrat ... Pa je prišla — žalost v mislih in žalost na obrazu — do visoke bele hiše, in ker je bila hiša ponosita, je pozdravila:

«Guten Tag.»

Odzdravil ji je mlad mož, je zarožljaj s šopom ključev in je smehljaje poslušal njene besede. Pogostil jo je s kruhom in z moštom ter jo je vzpodbujal in bodril k delu za to lepo stvar.

«Geh auch zum Pfarrer!» ji je naročil za slovo. Lepe besede so budile nov pogum in novo moč. Krenila je naravnost proti župnišću.

Pri vratih jo je sprejel velik pes in debela kuharica. Tini se je ustrašila obeh.

«Kaj bi?»

«H gospodu moram» je odvrnila Tini spoštljivo.

«Jih ni doma. Ali je treba predviti?»

«Ne, ne, moram sama h gospodu, je zelo silno,» je lagala Tini. «Če jih ni doma, pa počakam.»

Pripravljala se je, da bi sedla na vežni prag. V tem se je oglasil v prvem nadstropju župnik:

«Kdo je?»

Kuharica se je namrdnila in je pokazala mali po stopnicah.

Anton Zidar (Bistrica, Mokronog) bronasto kolajno, Sirarska družba v Stari Fužini priznanje, Mlekarska družba v Podhomu-Bledu priznanje, Mlekarska zadruga v Podkorenu priznanje, Mlekarna v Ptuj priznanje, Mlekarska zadruga v Bibnem pri Bledu priznanje. Za zlato kolajno je bilo treba najmanj 20 točk, za srebrno najmanj 16, za bronasto najmanj 14, za priznanje pa najmanj 12 točk.

Maslo je bilo označeno ravno tako s številkami brez firme. Kot merilo za ocenitev so se vzeli: 1.) vnanost pet točk, 2.) testo pet točk, 3.) okus in aroma pet točk; skupaj največ dosegljivih točk je bilo 15. Rezultat ocenitve masla je za naše razmere prav dober. Mlekarska zadruga v Radomljah je dobila srebrno kolajno, graščina Neukloster (O. Pollack) srebrno kolajno, Franc Poučič (Tešanovec) srebrno kolajno, Mlekarska zadruga v Semiču bronasto kolajno, Mlekarna v Ptuj bronasto kolajno, Osrednje mlekarnice v Ptuj bronasto kolajno, Mlekarna v St. Lovrencu bronasto kolajno, Mlekarska zadruga v Moravčah priznanje, Mlekarska zadruga v Cerkljah ob Krki priznanje, Anton Zidar (Bistrica-Mokronog) priznanje. Zlata kolajna je zahtevala najmanj 15 točk, srebrna najmanj enajst točk, bronasta najmanj 9, priznanje pa najmanj 8 točk.

V obeh skupinah ni torej zlate kolajne dosegla nobena tvrdka. Sir je razstavilo 28 firm, maslo pa 10 firm.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Razpoloženje na žitnih tržiščih je precej mirno. Na ljubljanski borzi so bile 20. t. m. za 100 kg naslednje cene: vojvodinska pšenica 334 do 352-50 Din, vojvodinska turšičica 240 do 250 Din, moka «0» 490 Din.

ZIVINA. Cene nespremenjene.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo 20. t. m. v valutah:

1 dolar za 56:17 do 56:37 Din;

v devizah pa:

100 avstrijskih šilingov za 799:25 do 802:25 dinarja;

1 nemška marka za 13:52 do 13:55 Din; 100 italijanskih lir za 308:75 do 310:75 Din; 1 dolar za 56:63 do 56:83 Din; 100 francoskih frankov za 222 do 224 Din; 100 češkoslovaških kron za 168:01 do 168:81 dinarja.

Sejmi

24. septembra: Frankolovo, Slovenska Bistrica, Remšnik.

26. septembra: Bučka, Stičina, Višnja gora.

27. septembra: Črnomelj, Videm pri Litiji, Borovnica.

28. septembra: Velika Slivica.

29. septembra: Mengeš, Škofja Loka, Drnovo, Nova vas pri Logatcu, Rovte, Grosuplje, Mirna peč, Lesce pri Radovljici (za živino), Vrankso, Veržje, Gornja Lendava, Marenberg, Soštanj, Pilštanj.

1. oktobra: Tržič.

Kratke vesti

— Ugodnejša hmeljska kupčija v Žatecu (Češkoslovaška). Po vesteh iz Žateca je bila koncem minulega tedna tankaj zelo živahna hmeljska kupčija in so se cene drugovrstnemu hmelju malo popravile. Gibale so se cene med 2200 do 2400 češkoslovaških kron za 50 kg (74 Din 10 p do 81 Din 90 p za kilogram). Slabše blago se je prodajalo po 2000 do 2150 češkoslovaških kron za 50 kg (67 Din 40 p do 72 Din 50 p za kilogram).

— Obeta se lepa razstava plemenskih konj v Ljubljani. Ob priliki pokrajinske razstave «Ljubljana v jeseni» se bo vršila v nedeljo dne 25. t. m. razstava plemenskih konj za Slovenijo. Razstava bo obsegala nad 100 najlepših konj, ki so porazdeljeni v naslednje skupine: toplokrvne kobile z žrebeti, mrzlokrvne kobile z žrebeti, plemenske toplo- in mrzlokrvne kobile brez žrebet, tri- in štiriletne toplokrvne žrebice, mrzlokrvne žrebice, dveletne toplokrvne žrebice, enoletne toplokrvne žrebice, enoletne mrzlokrvne žrebice, toplokrvni žrebci, mrzlokrvni žrebci, gospodarski konji in državni žrebci. S permanentno legitimacijo, ki stane 30 Din, polovična vožnja in poljuben vstop v vse oddelke pokrajinske razstave.

— Točaj za mizarsko detajlno risanje, ki ga prireja Urad za pospeševanje obrti pod nadzorom strokovnega učitelja g. Josipa Tratnika v prostorih srednje tehnične šole, se bo zopet otvoril 2. oktobra. Poučevalo se bo vsako nedeljo od 8. do 12. ure. O tem se obveščajo vsi dosednji obiskovalci, sprejemajo pa se tudi še novi interesi, ki naj se takoj ustno ali pismeno priglasijo pri imenovanem uradu, Krekov trg 10, kjer dobe vsa podrobna obvestila.

DOMAČE NOVOSTI

* Kralj in kraljica prideta za več mesecev v Zagreb. Iz Zagreba poročajo, da bosta prišla kralj in kraljica v kratkem v Zagreb in da bosta ostala tam več mesecev. V Zagrebu je že vse pripravljeno za njuno bivanje.

* Zanimanje kralja za ljubljansko pokrajinsko razstavo. Predsedstvo Ljubljanskega velesejma je prejelo od dvornega maršalata naslednje pismo: «Njegovo Veličanstvo kralj bi si zelo rad ogledal pokrajinsko razstavo, katera ne bo, kakor se sodi po pripravah, zaostajala za lanske leto, toda ne more še reči, če mu bo to mogoče. Na vsak način želi Njegovo Veličanstvo kralj prirediteljem najboljši uspeh, v katerem bodo imeli najlepšo nagrado za svoj trud. Minister dvora.»

* Velikopotezna stanovanjska akcija v Ljubljani. Minister za finance je mestni občini ljubljanski odobril obligacijsko posojilo po 30.000.000 dinarjev za zgradbo stanovanjskih hiš. Obligacijam je priznana pupilarna varnost, kavejska sposobnost ter oprostitve od davka in taks. Obligacije, glaseče se na donosilca, se obrestujejo polletno dekurzivno po 6 % ter so vračljive po odobrenem amortizacijskem načrtu najkasneje v 15 letih s polletnim žrebanjem. Prvo žrebanje se bo vršilo 15. septembra 1928. ter zapadejo izžrebane obligacije v izplačilo 15. marca 1929. Obligacije se izdajo v komadih po 200, 500, 1000, 5000, 10.000 in 50.000 Din nominale. Obligacije so v tisku ter bodo v najkrajšem času na razpolaganje pri mestni blagajni ljubljanski, Solski drevored 2/I (Kresija), ki odslej naprej kot edina poslovalnica sprejema obvezne prijave na podpis in sprejema valuto proti šestodstotnemu diskontiranju od dneva vplačila do 15. septembra 1928., s katerim dnem prične teči prvi kupon. Stanovanjska akcija bo imela za cilj zgraditi 1000 stanovanjskih hiš, ki bodo v celoti zgradbene v 15 letih.

Tinico po glavi in ji je odprl sobo. Govoril je slovensko in mala ni slutila ničesar posebno dobrega. V sobi je sedel še en duhovni gospod, mlad, bled in živahnih oči. Tudi on je govoril v domači besedi, tako da si Tini skoro ni upala izročiti vabila.

«Tole sem prinesla.»

Župnik si je ogledal list in ga je ponudil mlademu drugu.

«Speljančke, speljančke pošiljajo okrog.»

Odprl je predal pri pisalni mizi in je ponudil Timici rožičev:

«Ali si iz Reber?»

«Od Sv. Jožefa,» je povedala Tini.

«Pa kdo ti je dal to?»

«Gospod Müller.»

«Kaj pa atej?» je vprašal župnik.

«V tovarni delajo. Pri tem društvu so za nekaj višjega,» je pojasnila Tini v nadi, da stopi s tem pred gospodi v veljavo.

Namesto pričakovanega začudenja je dobila Tini samo vprašanje:

«Kako se pa pišeš?»

«Gornik,» je odvrnila pričakujoče.

Oba gospoda sta se spogledala.

«Ali nisem vedel,» je menil župnik proti mlademu. «Takole nam jih izpeljujejo iz gnezda. Potem ubijajo sirote sebe in svoje — ti speljančki in speljanci.»

Mlad gospod je zmajal z glavo in je motril Tinico. Zdelo se ji je, da gleda prav na njen nemški trak. Begala je s pogledom sem in tja in je premišljevala kako bi napravila, da bi mogla hitro odtoč.

«Pri vas na Kranjskem tam ste blaženi,» je zopet začel župnik in Tini se je zdrznila,

ko je začula, da je mladi gospod s Kranjskega.

«Hvaljen bodi Jezus Kristus,» je pozdravil župnik je bil star mož, siv, vendar še svež in vedno sam sebi zvest.

«No, kaj bi rada, čeča mala?» je pogladil vila in je odšla, vsa zardela in preplašena...

«Je res,» je nadaljeval župnik razgovor s tovarišem, kakorkoli premišluješ, rezultat slovenske narodne bilance na Koroškem je — smrt!»

Pogled je pričal o žalosti v srcu.

«Kmet se vendar še drži, in to je tudi nekaj,» je hotel bodriti mlajši.

«Nič, nič. Kako hitro stopi preko svoje posesti, ga je svoje besede strah in sram. Trgovina se je uklonila Nemcu, uradništvo je nemško in ponemčeno, vrhu vsega gine še tovarniški proletarijat v tem nasilnem morju. Mi smo osamljeni in tisti, ki so z nami, so z nami komaj morda v srcu...»

«Tu bi bilo pač treba dela, dela,» je menil drug s Kranjskega. Župnik mu je prikimal s trpkim usmevom.

«Dela, volje in moči. Toda na Kranjskem vam preveč meša glave vprašanje: ali bodi človek katoliško naroden ali narodno katoliški. To je tragikomedija našega početja. Zato bi mi bila najljubša družica sestra smrt. Kakor je rekel, je skonil glavo in ustni sta se zmaknili — morda je bila molitev za srečno poslednjo uro...»

Medtem je šla Tini nazaj proti Kočuhi. Trdno je sklenila, da ne pojde nikamor več z vabili. — Solnce je pripekalo in je parilo misli. Trudna tišina vsepovsod.

Na Kočuhi je poiskala bratranca. Sukal se je med žanjicami na njivi in je ukladal snope v kopice. Ko ga je ugledala, je otrešla žalost in svečanost s sebe ter mu je začela pomagati pri delu.

«Teško sem že čakal, da prideš zopet enkrat k nam,» je rekel Francelj po dolgem in je čutil, da ima ta dan posebno okoren jezik.

Tinica mu je bila hvaležna za te besede in mu je pripovedovala o vsem svojem početju izza časa, odkar se nista videla. Zvok lastne govornice je zamoril naklepe o laži in vedno bolj gladko ji je tekla beseda.

«Zdaj mi je že žal, da sem šla v nedeljo z atejem, je priznala polglasno in je razkrila dogodek v župnišču.

«Že vem,» se je namuznil Francelj. «Tista bela hiša je gostilna. Nalašč so te navedli k župniku. Gotovo so ga hoteli dražiti, ker vedo, kakšnih misli je.»

«Kar pustim vse skupaj,» je obupavala Tini.

Francelj jo je gledal in je mislil svoje misli. Te so mu narekovale laž:

«Saj so naš atej tudi v nemški kasi. Pravijo, da je tam bolje. Samo govoriti ne smeš tega.»

Mala je prikimala in je molčala. Bolj kakor Slovenci in Nemci so jo zanimale misli o Francelju. Skromno znanje o ženitbah, ki ga je pridobila nekoč pri Rokavčevi Sali, je pomnožila in podkrepila pozneje zrela tovarišija v šoli. Nekatere sožolke so že znale pisati pisma in so vedele, kako je treba pogledati pri taki kako zopet pri drugačni pri-

vanjske hiše iz tega posojila se že grade ter bo do zime dograjenih: 14 štiridružinskih hiš z enosobnimi stanovanji s pritliklinami in vrtovi na mestnem svetu v Koleziji (skupaj 56 stanovanj), 19 dvo- in štiridružinskih podkletenih hiš z dvosobnimi stanovanji (8 stanovanj) in trisobnimi stanovanji (60 stanovanj) na mestnem svetu za artilerijsko kasarno. Stanovanja imajo vse pritlikline, tudi kopel ter vrtove. Do prihodnjega leta bo dogotovljena palača Delavske zbornice na Miklošičevi cesti s 36 dvo- do štirisobnimi udobnimi stanovanji s vsemi pritliklinami, in istotako blok stanovanjskih hiš na Poljanski cesti in ob Poljanskem nasipu s 107 eno- do trisobnimi udobnimi stanovanji z vsemi pritliklinami in obširnimi dvorišči ter s cestnim prehodom med Poljansko cesto in Poljanskim nasipom. Prednost za stanovanja gre onim, ki obvezno podpišejo po svojih močeh čim večjo vsoto obligacijskega posojila. Mestna občina bo torej s tem posojilom zgradila 267 stanovanj za različne sloje in zahteve našega mesta. Po do sedaj izdanih stavbnih dovoljenjih bodo zasebniki zgradili v tej dobi okoli 300 stanovanj ter je pričakovati, da se število zasebnih novih zgradb do prihodnjega leta še pomnoži, ker je mestna občina zasebno inicijativno izdatno pospešila s tem, da je nove zgradbe za sedaj za pet let oprostila občinskih doklad.

* Pogajanja za konkordat. V Rim je prispel papeški nuncij iz Beograda Pellegrineti ter bil sprejet v avdijenci pri papežu, kateremu je poročal o poteku pogajanj za sklenitev konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom. V vatikanskih krogih zatrjujejo, da potekajo pogajanja za Jugoslavijo precej uspešno ter jih znatno olajšuje nekdanji konkordat iz leta 1914., ki je bil sklenjen med prejšnjo Srbijo in Vatikanom. Potreba popolne revizije tega konkordata se je občutila po vojni, ker je bilo v jugoslovensko državo vključenih več katoliških pokrajin.

* Gradba žične železnice. Sladkogorska tovarna lepenke namerava, kakor je znano, zgraditi svojo žično železnico za prevažanje svojih pridelkov iz Sladkega vrha ob Muri na postajo v Št. Ilju v Slovenskih goricah. Doslej je namreč moralo podjetje prevažati svoje blago po brodu čez Muro in od tam po železnici preko Špilja nazaj v Št. Ilj, ker nima nobene ceste na Št. Ilj. Medtem so sicer pričeli zopet popravljati državno cesto od Št. Ilja na Veliko, ki se je začela

graditi že pred štirimi leti, pa se je ob priliki lanskih poplav na več krajih zopet porušila. Tovarna je preračunala, da bi jo tudi prevažanje blaga na tej cesti stalo več, kakor če si zgradi lastno žično železnico. Podjetje samo je sedaj popolnoma v nemških rokah. Železnica sama pomeni vsekakor napredek za te kraje.

* Razstava plemenskih konj bo 25. t. m. v Ljubljani na kmetijski razstavi na velesejmu. Razstavljeni konji se bodo delili v naslednje skupine: 1.) štiri- in petletno toplokrvne kobile, 2.) tri- in štiriletne mrzlokrvne kobile, 3.) žrebne kobile, 4.) eno- in dveletne žrebice, 5.) žrebčki, 6.) žrebci, 7.) gospodarski konji. Prijave sprejemata upraviteljstvo državne žrebčarne na Selu pri Ljubljani in velesejski urad. Za odklikovane konje se dobe denarne nagrade, zlate, srebrne in bronaste kolajne ter diplome.

* Okrajna cesta I. razreda na progi Gornji grad—Nova Štifta—Kamnik je zaradi porušenja dveh mostov, povzročene po poplavi, in drugih znatnih poškodb za promet z vozili do nadaljnega nerabna. Zopetna vpostavitve mostov in odstranitvev nedostatkov se bo svoječasno objavila.

* II. tečaj za elektroinstalaterje v Ljubljani bo priredil Urad za pospeševanje obrti v sporazumu s Strokovno zadrugo koncesioniranih elektrotehnikov za Slovenijo v Ljubljani. Tečaj je brezplačen ter se bo pričel 17. oktobra t. l. Predaval bo kakor lani g. inž. A. Ditrich, in sicer v večernih urah v prostorih tehniške srednje šole v Ljubljani. Prijave je nasloviti na Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani do 10. oktobra.

* Vsak posetnik gledališke razstave je upravičen do 20odstotnega popusta na vstopnicah za opero in dramo v času od 17. do 26. t. m. Pri vstopu na gledališko razstavo prejme listek, na podlagi katerega dobi pri blagajnah gledališča 20odstotni popust. Predprodaja vstopnic za opero in dramo v paviljonu gledališke razstave.

* Čuden dvoboj. Iz Slovenskih goric nam pišejo: Da se ne pozabi dvoboj, ki je sicer v naši državi prepovedan, sta ga obnovila naš župnik in organistova žena dve nedelji pred volitvami. To je bil srdit boj, še hujši kakor oni med Pegamom in Lampergarjem. Razlika med obema dvobojeva je le ta, da sta se zgodovinska junaka bojevala z bridkimi sabljicami, naš g. župnik in organistova žena pa le z metlo. Da se je bitka odločila v prid

g. župnika, se ima ta zahvaliti le bojni sreči. Ko sta se namreč oba borca med vratmi trdovratno borila za orožje, se je k sreči držaj metle zlomil, sicer bi bila zmaga sigurno na strani organistove žene. Tekla je baje tudi kri, kajti organistova žena je dobila na roki poškodbe. Našim faranom je ta dvoboj že znan, saj je g. župnik rezultat oznanil s prižnice ter med drugim povedal, da ga je zakrivil sam, ker se ni držal pregovora, ki pravi: «Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.» Pozabil je še pristaviti, da bi ga bila skoro tepla namesto nadloge metla organistove žene.

* Potres v Beogradu. Dne 17. t. m. popoldne ob 14. uri 50 minut je bil zabeležen v Beogradu močan potresni sunek, ki je povzročil precejšnjo paniko. Vendar pa potres tokrat ni napravil nikake škode. Potresomerski zavod objavlja, da je bilo središče potresa 80 km od Beograda v okolici Rudnika.

* Velika železniška nesreča v Dobropoljah. Te dni sta trčila skupaj v Dobropoljah dva tovarna vlaka. Pri tem se je razbil tender lokomotive, več vagonov pa je skočilo s tira, tako da je bil promet za več ur ustavljen. Človeških žrtev po izrednem naključju ni bilo. Na kraj nesreče so takoj odposlali iz Ljubljane pomožni vlak z delavci. Popravljalna dela so bila otežkočena, ker je bil tir na več mestih raztrgan. Kljub vsem težavam pa je bil reden promet vendarle kmalu vzpostavljen. Škoda je baje precejšnja. Cenijo jo približno na 100.000 Din.

* Smrt pod vozom. V graščinskem gozdu v Pišecah je te dni Miha Matalin s svojim sinom nakladal bukov drva, ki sta jih hotela peljati s parom konj na dom v Prosinec na Hrvaško. Ko sta prišla že blizu Podgorja, se je naenkrat na nekem ovinku, kjer je cesta visela, nagnil voz, se prevrgel in zadel tako nesrečno poleg voza idočega Miha Matalina, da se je ta onesvestil in kmalu nato umrl.

* Smrtna nesreča letalec Ljubljančana. Iz Boke Kotorske poročajo, da se je tam te dni pripetila strašna letalska nesreča. Vojaški hidroavijon, ki ga je vodil narednik Pavčič iz Ljubljane in na katerem so bili še štirje drugi podčastniki avijatične šole, se je z višine več sto metrov radi nenadnega defekta v motorju zrušil v morje. Avijon je zadel ob skalo in se popolnoma razbil. Vseh pet podčastnikov se je ubilo.

liki, kadar se dekle spogleda s fantom. Te pridobitve je skušala uveljaviti Tinica na njivi.

Francelj je živel v naravi in ni poznal takih reči. Pojmoval je vse le tako, kakor more stvari razgaliti gola beseda.

«Ali ti je slabo?» se je prestrašil dobrikanja Tininih pogledov.

«Dro,» se je zlagalo v mali.

Francelj je verjel in jo je odvedel domov. Čeprav se je bal za družico, je bil vendar vesel. Premišljeval je natanko, kako bi ji mogel izkazati to ali ono prijaznost, da bi jo s tem opozoril nase.

Kaj je treba začeti in kako, to je bila zagonetka Franceljevih misli. Če bi ji rekel, da jo ima rad, bi se mu mogoče smejala, zlasti še danes, ko je tako gosposka. Pa je vil in vil, a spotoma se je že oglasila Tini:

«Zdaj mi pa ni več slabo.»

«Kaj pa zdaj?»

«Grevna na šupo,» je zavabila mala.

«Samo tvoja obleka,» je zaskrbelo Francelja.

«Ah.»

«Ti, tvoja piška že leže jajca,» se je domislil Francelj v vednem prizadevanju po prijaznosti.

Tini se je razveselila.

«Ali je še vedno moja?» Obenem je venomer iskala besede in prilike, da bi poyedala Francelju, kako ga ima rada. Da bi vsaj vedela, kaj misli Francelj. Morda sploh še ne ve za take reči...

—(Dalje prih.)

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

«Vpliv čarodejnega prstana!» je pošepnil služabnik ječarju, ko sta se srečala na hodniku. «Krištof je uganil.»

«Jej! Ali ji ga še niste odstranili?» se je plašil skrbni ječar.

«Vsako odvzetje je nemogoče; nikdo ji ne more odpreti pesti in razkleniti prstov.»

«Vse to ji je narejeno. Kak čarovnik bi jo odčaral.»

«Dihurka je najmočnejša čarovnica, a se je trudila zaman.»

«Tudi blagoslovljena voda razdira vražje delo.»

«Tukaj ne pomaga nobeno sredstvo; baronica bo morala umreti, ako ne pride rešitev o pravem času.»

«Jaz bi ji preskrbel zdravnika, ako bi se smel vtikati v to zadevo.»

«Ti?» Nezaupno ga je ošinil pogled grajskega duhovnika, ki se je vračal po hodniku od bolnice.

«Jaz», je potrdil ječar. «Seznanil sem se ponoči z romarjem, ki je obhodil že pol sveta ter si je pridobil mnogo izkušenj. Stavim, kolikor hočete, da je večš zdravlilstva.»

«Ali pa veš, da te bo počakal? Taki ljudje ne ostanejo dolgo na enem kraju, kamor pridejo, nimajo obstanka. Vsekakor ga poskusi

najti; vprašaj ljudi, ki so ga videli in vedo, kam je odšel.»

Ječarju je zagomezelo po vsem telesu; spomnil se je nočnega sestanka z neznancem, ki se je zanimal za obešenca, in ponujal nagrado, ako ga povede k njemu v ječo. Že ga je hotel izdati, a nekaj mu je reklo, naj molči.

«Pojdi za njim,» je dejal duhovnik, «in poižvej, ali je večš zdravlilstvu. Reci mu, da je obolela hči pokojnega graščaka. Ako upa, da jo bo ozdravil, mu obljubi plačilo ter ga privedi s seboj!»

Ječar se je priklonil, zajezdil je najhitrejšega konja ter ga je pognal v dolino.

Kmalu je dohitel neznanca v rjavi halji, po kateri je spoznal sinočnega romarja. «Počakaj me, prijatelj!» mu je zaklical in ustavil konja. «Ne zameri mi zavoljo onega spora in zaradi dragocenosti, katere sem vrgel v prepad. Kesal sem se storjenega dejanja, splezal sem v globino in našel odklonjeni zaklad. Vračam ti ga kot poštenjak, ki ne mara tujega imetja.»

«Ali je to ves tvoj namen zasledovanja?» ga je vprašal tujec brez zanimanja za izgubljene rubine. «Najbrž je nekaj drugega, kar te vleče za mano...»

«Potreba, prijatelj, potreba. Samo to in nič drugega...»

«Govori, Marsikje sem že pomagal.»

«Povej mi, ali si večš zdravlilstvu?»

«Nabral sem si mnogo zdravlilskihkušenj, s katerimi sem ti na razpolago.»

«Prav, kakor sem rekel duhovniku!» je poskočil ječar.

«Ali je duhovnik, ki te pošilja za mano?»

* **Požar v Prekmurju.** Te dni zvečer je nastal požar pri veleposestniku g. Aleksandru Breškolu v Domanjšovcih in mu popolnoma upepelil hišo s hlevom vred. Tukajšnje gasilno društvo pod vodstvom g. Vezirja se je potrudilo, da omeji ogenj in reši, kar se je še dalo rešiti. Veleposestnik g. Breškola ni bil zavarovan. Domači sumijo, da je ogenj zanetila iz maščevanja hudobna roka.

* **Smrtna žrtev povodnji v Vitanju.** Iz Vitanja poročajo, da je močno narasla Hudinja ob zadnji povodnji odnesla pri posestniku Klinku v Arcelinu jez in se je pri tem močno poškodoval Anton Šinkovec, dočim je mlinar Ivan Podgrajc utonil.

* **Velik požar na Krasu.** Te dni zgodaj zjutraj je iz nepojasnjenih vzrokov nastal v hiši Ane Udovičeve v Selcah pri Svetem Petru na Krasu velik požar. Pihal je razmeroma precej močan veter, ki je povzročil, da so tekom 20 minut plameni zajeli nič manj kakor 21 hiš. Pri gašenju so poleg gasilcev iz vseh bližnjih vasi in iz Trsta pomagali tudi vojaki. Selce štejejo kakih 65 hiš in je požar vpepelil skoro tretjino vasi. 120 oseb je brez strehe. Škoda je ogromna in je le deloma krita z zavarovalnico.

* **Prevrnil se je.** Te dni se je odpeljal posestnik žage g. Marinc iz Selnice ob Dravi s svojim motornim kolesom iz Maribora v Čakovec. Ko pa je došel na cilj, se je prevrnil in se tako poškodoval, da se je moral vrniti z vlakom v mariborsko bolnico.

* **Velik požar v Trbovljah.** Te dni ponoči je upepelil požar zgornji del velikega stanovanjskega poslopja g. Grebenca na desni strani Save nasproti železniški postaji Trbovlje. Po naporu delu se je obema na pomoč prispelima gasilnima društvoma posrečilo ogenj omejiti. Požar je vpepelil zgornji del poslopja, kjer so stanovala revnejše družine. Vse so si komaj rešile golo življenje. Velik del imetja jim je uničen. Kako je nastal požar, še niso dognali.

* **Fantovski pretep.** Na Selu pri Ljubljani so domači fantje ustavili drugo skupino fantov in jih nahurili, česa iščejo pri njihovih »puncah«. V istem hipu so jih jeli že tudi obdelovati s kamni. Prišlo je do pravcate bitke, v kateri pa je bil ranjen samo eden izmed napadalcev, in sicer neki livar. V glavo mu je priletel velik kamen in ga težko ranil za ušesom. Ko je priklicani stražnik prihitel na lice mesta, so se

fantje iz obeh taborov razpršili na vse strani, ranjenca pa so pustili na bojnem polju in ga je moral stražnik odpelati v bolnico.

* **Vlomilska tolpa v okolici Celja.** Še ni dolgo, ko so v okolici Braslovč obstrelili nekega opasnega vlomilca, na kar se je njegova družba sama prijavila na sodišču. Sedaj pa ponovno straši po Savinjski dolini, zlasti blizu Celja, neka tatinska družba, ki izvršuje drzne vlome. Po Celju in okolici se klatijo sumljive osebe, ki nabirajo za razne namene milodare, pri tem pa skoro gotovo tudi vohunijo, kje bi na kak način prišli do boljše plena. V Celju se je izvršil okrog polnoči od 15. na 16. t. m. drzen vlom v Rakuschevo hišo. Tat je najprej odprl v pritličju kuhinjsko okno ter mimogrede iz kuhinje ukradel budilko. Z okna se je nato vzpel na obzidni okrasek ter od tam na balkon v prvo nadstropje, kjer se je sušilo perilo. Pobrall je skoro vse perilo v vrednosti 6000 Din ter izginil v noč. Radi ponovnih tatvin v Celju, v okolici in po Savinjski dolini se sviri prebivalstvo, naj bo previdno. Ukradeno perilo nosi monogram M. G. in V. G. Če bi ga kdo kje prodajal, naj se to javi na bližnjo orožniško postajo.

* **Uboj.** S šmartinskega sejma se je vračal domov v Laze pri Sv. Križu malo vinjen posestnik Jože Merhar in prišel do hiše svojega soseda Janeza Kerna, s katerim sta žvela več ali manj v vednem sovrastvu. Beseda je dala besedo, začel se je prepir, dokler ni Kern s kolom pobil Merharja. Zadal mu je več ran na glavi, prebil mu lobanjo, katerim ranam je Merhar podlegel.

* **Noseče matere naj skušajo z rabo prirodne grenčice <Franz-Josef> odstraniti vsako telesno zaprtje.** Predstojniki vseučilišnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno vodo <Franz-Josef>, ker je lahko zaužitna in ker milo odpirajoči učinek zanesljivo nastopi v kratkem času in brez neprijetnih postranskih pojavov. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

* **Krojaci, šivilje, nešivilje!** V začetku oktobra nov pouk o najmodernejših, preizkušanih krojih za leto 1927./1928. za gospode, dečke, obleke za prečastito duhovščino, uniforme (važno za vojne obveznike). Damsko krojenje, modeliranje, risanje po modnih listih po lahko razumljivem sistemu (praktično za slabe računarje). Pouk za abnormalne obleke, štedenje blaga (iz 260 obleka za prsno mero 96). Spoznavanje blaga pri na-

kupu. Ker ima učilišče lastni modni salon za izdelovanje oblek, imajo učenci priliko, delati tudi praktične vaje: šivanje, krojenje, likanje itd. Uro so razdeljene tako, da se učenci lahko vozijo z vlakom domov. Učencem se preskrbi hrana in stanovanje pri zanesljivih ljudeh. Revnejšim honorar znižan. Učencem se preskrbe službe. Vsak učenec tečaja ima vsako leto brezplačni pouk o spremembi mode. Krojni pouk potom pošte z učnimi zvezki in risbami. Kroji po meri. Izdaja modnih listov za krojače s priloženim slovenskim poukom. Informacije daje Zasebno krojno učilišče, Ljubljana, Stari trg 19, F. Potočnik, član internacionalne anglofrancoske krojne akademije, za svoj kraj odlikovan, diplomiran in izprašan v inozemstvu. 236

BELEŽKE

+ **Brezbriznost SLS za prave potrebe naših kmetov.** Pišejo nam: Klerikalno-radikalna vlada je ukinila očitno iz naslova varčevanja mesto živinozdravnika pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah in je premestila priljubljenega živinozdravnika g. Franceta Samca v Gornji grad. Okraj Sv. Lenart, ki je izrazito živinorejski, je s tem izgubil svojega edinega živinozdravnika, tako da je sedaj navezan na živinozdravnika iz Maribora. Kaj to pomeni, vé presoditi samo živinorejca našega okraja, ki čuti pomanjkanje železniške zveze z Mariborom ter s tem ogromne stroške, ki so zvezani z živinozdravniško pomočjo. Komaj so se ljudje privadili na strokovno pomoč pri boleznih svoje živine, jih državna uprava sili obračati se zopet za pomoč k različnim domačim svetovalcem, ki v večini primerov ne morejo nuditi tega, kar nudi izučen živinozdravnik. Najhuje bo to zadelo naše ljudstvo v primeru svinjskih bolezni, ki se redno pojavljajo v našem okraju. Za vse to se g. Zebot ne utegne brigati, še manj se briga za to okrajni zastop, ki je celo imel ponudbo privatnega živinozdravnika, če bi se temu zasigural gotov mesečni dohodek. V časopisih SLS nismo našli še nobene besede grajanja tega protikrimskega postopanja vlade. Takšni so ljudski prijatelji v praktični politiki.

»Priporočil sem te, ko mi je tožil o bolezni mlade graščakinje. Iz lastnega nagiba sem se napotil za tabo.»

«Kako se imenuje obolela graščakinja?»

«Baronica Gizela, hči umorjenega graščaka.»

«Ali je nenadoma obolela?»

«Prav nepričakovano. Onesvestila se je in zdaj leži ko mrtva, vsak čas bo ugasnila.»

«Ali je Gizela edina hči barona Otmarja na Orlovju?»

«Edina hči, s katero bi ugasnilo njegovo potomstvo. Pojdi z mano, da ne bo prepozno!»

Zadovoljstvo se je nasmehnilo v srcu utrujenega romarja ob tem razkritju. Komaj je izustil zaroto in že se mu ponuja prilika, da se maščuje. Samo s prstom naj gane in baronica bo preminula. Vendar je še prezgodaj, sad še ni dozorel, da bi ga utrgal. Obračunati mora z njo in z njenim očetom; oba sta kriva umora nedolžne žrtve.

«Prijatelj, čemu pomišljaš?» mu je ječar prigovarjal. «Ti boš kriv, ako umrje baronica, ker se ne odzoveš nujnemu vabilu. Ali meniš, da te bom izdal radi tega, ker si me hotel podkupiti? Tukaj so tvoji biseri, spravi jih in sedi na konja!»

«Obdrži jih kot plačilo za svojo poštenost. Hotel sem te poskusiti in vidim, da ti lahko zaupam. Vrniti pa se na Orlovje ne morem na prazne besede, marveč zahtevam pogoje.»

«Vse, kar boš želel, ti bomo izpolnili.»

«Poslušaj in presodi, ali mi boš mogel ugoditi. Moja zdravilska veda obstoja v opazovanju zvezd, za kar potrebujem miru in samote. Tak pripraven prostor bi našel samo le

v grajskem stolpu; daj mi ključ od njegovih vrat, pa se povrnem na Orlovje.»

«Ta ključ hrani graščakinja na svojem pasu, ne vem, zakaj ga nosi vedno pri sebi. Ker leži v omedlevici, ji ga boš lahko izmaknil. Pripravil bom vratarja, da te ne bo oviral pri vходу in izhodu iz stolpa.»

Romar je sprejel ponudbo, sedel je na konja in odjezdila sta proti gradu. Na dvorišču ju je pričakoval duhovnik, pazno je premeril prišleca ter mu je stisnil desnico.

«Ti se ukvarjaš z zdravilstvom?» ga je vprašal z rahlim dvomom.

«Poznam zdravilstvo vseh narodov,» mu je odgovoril prepričevalno. «Bolniki vseh stanov so bili že v moji oskrbi.»

«Pojdi za menoj!» Duhovnik se je okrenil in spremil neznanca po mračnem hodniku v sobo bolne graščakinje.

Na postelji pod dragocenimi zavesami je ležala bolnica, blede ko mrlič. Oči so ji bile zaprte, slabotno utripanje srca je povečevalo pretečo smrtno nevarnost.

Tujec je položil roko na njeno glavo in doznal, da je mladenka v globoki nezavesti. Pomignil je duhovniku in navzoči služabnici, naj se odstranita, na kar je vzel iz potne torbe vzdramni lek. Pri tem je zadel ob svetlo bodalo, obešeno pod haljo, ki se mu je zamajalo proti roki. «Maščuj se, zdaj je priložnost!» mu je nekaj šepetalo. «Kot ti pred njo tako je stala ona včeraj pred tvojim sinom na moralnem odru. Vedela je, da je nedolžen, pa ni genila prsta v pomilostitev.»

Sunkoma je zgrabil za ročaj, a je strahoma odskočil ter se je sklonil nad mladenko. Z

odprtimi ustmi in izbuljenimi očmi je strmel na njeno roko, venečo na beli odeji. Na močno zakrivljenem prstu se je svetil prstan kakor zlata zvezda na belem jutranjem nebu. Rahlo jo je prijel za roko, da ji sname dragoceni obroček.

Prekinila ga je služabnica, ki je prišla pogledat po bolnici. Izpustil je njeno roko, segel po steklenici, iz katere je kanil nekaj kapljic zdravilne tekočine na robec ter ga je položil bolnici na hladno čelo. Prijeten vonj je mahoma napolnil bolniško sobo, bolnica se je pričela gibati in odpirati oči.

«Čudež!» je kriknila presenečena služabnica, na kar je pritekel duhovnik, da se prepriča o nepričakovanem zdravniškem uspehu.

«Ako hočete, da jo ozdravim, me pustita samega,» je zahteval tujec tako odločno, da sta se oba molče odstranila.

Zopet jo je prijel za roko, zakaj na vsak način ji je hotel odvzeti prstan, toda vsi njegovi poizkusi so bili zaman. Prsti so ji odreveneli ter se skrčili v pest, ki je vzlic prizadevanju ni mogel izravnati.

«Čudežni prstan našega preroka!» je ostrmel in izpustil mehko roko. «Prerokovano je, da je ustvarjen za darilo; nobena moč ga ne more vzeti prstu, na katerega je nataknjen.»

Omahnil je na stol ter se zaglobil v premišljevanje. Kako je prišel ta prstan na njeno roko? Ali je oropala mrliča pod vešali, preden so ga pokopali? Ne, ne, ni mogoče, zakaj ni je sile, ki bi mu ga bila mogla izviti. Oddati ga je moral prostovoljno kot darilo.

Zgrabil se je za glavo in spačil zagorelo lice. Izdajalka, oslepila ga je z obljubo, katero

Resna in zabavna stran pokrajinske razstave v Ljubljani

Otvoritev razstave je bila v soboto 17. t. m. — Samo v nedeljo je obiskalo razstavišče blizu 20.000 ljudi. — Veselo rajanje na Malem praftru.

Majhna je Slovenija, pa vendar se giblje in živi, čeprav jo tiščijo k tlom še slabe gospodarske razmere. Vztrajnost in delavnost Slovencev sta neupogljivi. To nam pokazuje tudi II. pokrajinska razstava «Ljubljana v jeseni», ki se je svečano otvorila 17. t. m. in bo trajala do 26. t. m. Ta razstava, ki obsega kmetijstvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo, čebelarstvo, mlekarkarstvo, vinarstvo in kmetijskostrojni oddelek, gledališko razstavo, higijsko razstavo, vrtnarstvo, razstavo industrijskega in obrtnega sezijaškega blaga, esperanto, radio, gradbeni oddelek, razstavo narodnih noš in drugo, je največja vseh dosežanih prireditvev te vrste v Jugoslaviji, kajti predstavlja nam precejšnje kos našega slovenskega gospodarskega in kulturnega življenja.

Zato je temu primerno tudi zanimanje Slovencev zanjo, saj je bilo samo v nedeljo na velesejmu blizu 20.000 ljudi. Tudi kupčija je na velesejmu ugodna; zlasti veliko je povpraševanje po sadju in medu.

Ne bomo na drobno popisovali vseh lepote, zanimivosti in poučljivih strani razstave, temveč samo rečemo, da je dolžnost vsakega Slovenca, komur le dopuščajo sredstva in čas, da poseti to vzgledno organizirano in lepo prirejeno našo prireditvev.

Poleg poučne in resne strani imamo na velesejmu prirejen Mali praftr z neštevilnimi komedijami, kjer se veselo slovensko srce lahko v polni meri razvedri. Vrtljaki s konjički in aeroplani so predvsem za mladino, tobogan, hipodrom, ciklonsko kolo, ljudozrci, vedeževalka, najdebelejša ženska, ženska brez glave, mož-zaušničar, silomer pa delajo zabavo starim in mladim.

Dvanajst tičev

(Dogodbica.)

Resarjev stric Marko je čutil za ptiče neko posebno zanimanje. Zalezoval jih je po gozdih ter jim je nastavljal zanke; doma je

imel vse polno raznovrstnih kletk, v katere jih je zapiral.

V nekem oddaljenem kraju od svojega doma je srečal nekoč mladeniča, ki je nesel v gajbici lepega ptiča. Ustavil ga je s prirojeno zgovornostjo ter se je sklonil nad kletko, občudujoč pisanega krilatca.

«Ali bi ga hotel prodati?» ga je vprašal poželjivo.

«Ne dam ga za vse na svetu», ga je mladenič zavrnil odločno.

«Morda pa veš, kdo bi mi ga mogel prekrbeti?»

«Na vrhu hriba prebiva gozdar Miželj, ki ima dvanajst ptičev. Drugega vam ne morem povedati.»

Stric se je z naglimi koraki odpravil na bližnji hrib, kjer je v leseni koči, oprti na sivo skalo živel gozdar Miželj z ženo in z dvanajstim otroci. Mož je bil ponosen na svoje «tiče», kakor je v šali imenoval otroke, kadar mu jih je kdo omenil.

Sedel je na klopici pred hišo in zapazil tujca, ki se mu je bližal po stezici. «Kaj se neki tako ozira okrog sebe?» je ugibal. «Pa ni morda kak ogleduh, kar me Bog obvaruj!»

Dvignil se je, da pohiti naproti neznancu, ki je med tem že odpiral usta, nad katerimi so se gibale dolge resaste brke. «Vaše ptiče sem prišel pogledat», mu je zaklical od daleč. «Slišal sem, da jih imate dvanajst.»

«Prav so vam povedali. Pa sem tudi ponosen nanje, na svoje edino bogastvo.»

«Hudirja, to morajo biti pa prav posebni ptiči, morda so celo iz južnih krajev ter so izučeni v petju in govorjenju», si je Marko mislil natihem, glasno pa je dostavil: «Rad bi kupil kakega ptiča, v dolini so mi povedali, da imate bogato zalogo.»

«Dvanajst jih je, saj pravim, a jih ne prodam. No, za pastirja vam že lahko dam — najstarejšega «tiča», ako ste mož na mestu.»

Resarjev stric še ni bil nikdar tako radoveden kakor sedaj ob misli, kakšen more biti ptič, ki mu ga ponuja za pastirja. «Videl bi jih pa vseeno rad», je zaprosil gozdarja, ki ga je prav tako nezaupno gledal.

«Vidiš jih lahko, vidiš», je Miželj pokimal in zaklical: «Cene, Francelj, Janče, Joško, Nace, Tinče, Peter, Mihec, Jurče, Lojzek, Tonče, Pavlek, pridite in pokažite se!»

Marko je strmel in premišljeval. Takih ptičev še ni videl, da bi jih klicali po človeških imenih. Kako pa je osupnil, ko so začeli od vseh strani drveti skupaj otroci — sami dečki s polnimi obrazi, ki so se plaho skrivali za očeta.

«Tukaj so torej moji ptiči», jih je gozdar pokazal neznancu. «Kakor sem rekel, najstarejšega bi oddal za pastirja.»

«Takih ptičev pa ne maram», mu je stric obrnil hrbet, nejevoljen, ker je nasedel mlademu navihancu in napravil toliko nepotrebne poti.

Soteščan.

Vsem organizacijam, zaupnikom in volilcem v mariborsko-celjskem volilnem okrožju

Bitka je za nami. Na uspeh v našem volilnem okrožju, kjer smo si priborili en mandat več, gledamo s ponosom. Do tretjega mandata nam manjka malo število glasov, tako malo, da bi zanj zadostovala na vsakem volišču povprečno samo po dva glasa.

Iskrena hvala Vam vsem za delo, ki ste ga vršili v težkih razmerah, ko je pritiskal klerikalizem s pomočjo vladnega aparata, prižnice in spovednice, z osebnimi grožnjami in drugimi sredstvi! Kjerkoli smo obdržali pozicije in kjer smo napredovali, bodi Vam to v zadoščenje, pa obenem navodilo, da je treba takoj iti na novo delo za nadaljne uspehe. Kjerkoli še nimamo organizacij, jih je treba ustanoviti in naložiti članom novih odborov težavno, vendar pa tudi prijetno nalogo širjenja naše ideje in pomnoževanja naših vrst. Kjerkoli pa smo pri teh volitvah na glasovih zaostali, naj bo organizacijam in zaupnikom resen opomin, da se istotako nemudoma na novo lotijo dela v tej smeri, da bomo pri prvih prihodnjih volitvah zopet mogli zaznamovati napredek.

Izrekamo iskreno zahvalo tudi vsem onim, ki so kot sreski kandidati in njihovi namestniki

je prelomila. Ponudila mu je rešitev, zato ji je podaril prstan v nadi, da mu doseže pomilostitev. Prav, da te nisem umoril, zakaj prstan bi bil na mrtvem telesu razpadel v prah in izgubil svojo vrednost. Zdaj boš živela tako dolgo, dokler mi sama ne vrneš svetinje mojega naroda in ko boš podlegla zvižaci, tedaj se bom maščeval zavoljo smrtni obsodbe, izrečene nad mojim edincem. Podaljšal ti bom življenje, a ti ga bom napolnil z mukami in s trpljenjem, ker si mi vzela najdražje — življenje mojega ljubljena.

Indijan se je umiril, videč, da ga opazuje bolnica, ki je prišla k zavesti. Zdravilo je pomagalo, poklical je duhovnika in služabnice, katerim jo je izročil v oskrbo. Sam pa se je odstranil iz sobe, rekoč, da se kmalu zopet povrne.

Zunaj na hodniku ga je čakal ječar, da mu pokaže vrata v grajski stolp, kjer si je izbral bivališče. «Ali si našel ključe?» ga je vprašal v skrbi, da je pri svojem opravilu pozabil, kar mu je naročil.

«Tukaj so!» mu je zamahnil s šopom ključev. «Vzel sem jih, ko je ležala v nezavesti, česar menda še ni opazila. Brž me povedi k vratarju, kakor je bilo dogovorjeno.»

Odvedel ga je po stopnicah v pritličje in odtoč čez dvorišče v zanemarjeno sobo pred grajskega vratarja. Postaren možiček se je vrgel pred neznanca ter mu je v zahvalo za čudežno ozdravljenje objel kolena.

«Mladenki se je izboljšala, ni pa še izven nevarnosti», je govoril romar z namišljeno modrostjo. «Poteklo bo najbrž več mesecev do popolnega ozdravljenja. Ves ta čas moram

opazovati spremembo lune, proučevati zvezde in zbirati znamenja za pripravljanje zdravil. Zato potrebujem samote in moram živeti ločen od sveta.»

«V stolpu boš popolnoma sam,» je hitel postrežljivi vratar. «Izberi si pripravno sobo, od vsake imaš poseben ključ. Dal ti bom svetiljko in olja, zakaj v stolpu je tema, stopnice so nerodne in ozki hodniki so ponekod zametani z nerabnim orodjem. Najlepšo sobico boš našel v tretjem nadstropju.»

«Hvala za navodilo. Prosim še, da me ne motite pri opravi in ne pravite nikomur o mojem bivanju v stolpu. Čim bi razglasili, zakaj sem se tu nastanil, bi izgubilo moje opazovanje zdravilno moč.»

Po skromni večerji se je romar odstranil z izgovorom, da je potreben gibanja in razvedrila. Nekaj časa se je sprehajal po grajskem šetališču, kmalu pa se je pomaknil za ogel graščine ter izgubil v pusto zidovje.

5.

Sklonjen nad debelo knjigo s skrivnostno vsebino je sedel baron Otmar v skriti sobici grajskega stolpa, zamaknjen v prepovedano čarodejstvo. Živel je v nesrečni blodnji, za katero so boleli mnogi iz tedanjih višjih krogov, ki so se ukvarjali z vedo, kako bi našli čudežno sredstvo za spreminjanje navadne kovine v zlato in srebro. Najmanjše delce take skrivnostne tvarine, primešano raztopljenemu železu, svincu ali kaki drugi sirovini, bi zadostovalo, da jo pretvori v zlatino ali srebrnino. Iskanje tega čudovitega

pripomočka je privedlo že mnoge do popolnega gospodarskega poloma in do samomora.

Taka blodnomiselnost je zaslužila med drugimi tudi osirotelega barona Otmarja, ki je bil že v prvi mladosti vdan praznoverju. Nabavil si je čarodejnih knjig, raznih snovi in priprav za raztopljenje in pretakanje. V živahni domišljiji se je bližal velikemu smotru — iznajdbi čarodejne spojine.

Kakor strela ga je udaril poziv nadškofa, ki ga je vabil na zagovor zaradi prepovedane umetnosti. Vedel je, da se ne bo mogel opravičiti, zato je koval načrte, kako bi za vedno ubežal. Umaknil se je v samotni grajski stolp, njegova hči Gizela je bila edina, ki je vedela za skrivnišče. Po skrivnem podzemeljskem hodniku mu je morala donášati hrano, pa tudi potrebno tvarino za umetne poizkuse. Prosila ga je, naj jo razreši te dolžnosti, ker njegovo počenjanje pelje v očitno pogubo. Očetovo uho pa je bilo gluho za njene prošnje; strašne so bile grožnje, s katerimi jo je obdržal na začetni poti.

Svoj unik v samoto je oprl na zločin: mož, ki je iz daljne tujine pripotoval na Orlovje, je moral postati njegov morilec in sprejeti smrtno kazen, katero je prestal na vešalih.

Knjiga je vsebovala skrivnostna znamenja in čarodejno besedilo z navodili, kako naj stopi človek v zvezo z neznanim svetom. «Moja zvezda je priplavala na obzorje,» je plosknil od radosti. «Velik del svoje poti sem prehodil, zdaj bom stopil v stik z duhovi ter se seznanil z onostranskim življenjem.»

(Dalje prih.)

krepko pomagali s požrtvovalnim delom na shodih, sestankih in s podrobno agitacijo ter pripomogli naši listi do lepega in častnega uspeha!

Vsem volilcem, ki so kljub nasilju in grozljajm, v težkem ognju od vseh strani, krepko vzdržali, boji izrečeno priznanje in zahvala!

Vsi na delo za nove uspehe!

Oblastni odbor SDS v Mariboru.

Spoštovanim volilcem krškega in kočevskega okraja

svojim zaupnikom, agitatorjem in somišljenikom izrekam iskreno zahvalo za zaupanje ob priliki nedeljskih volitev. Pod težkimi okoliščinami ste stali hrabro na braniku napredne misli; lepo število glasov ste sicer oddali, vendar ni bilo zadostno za izvolitev. Ne jemlje mi to poguma za bodočnost, še z večjo vnemo bom šel v boj za pravice slovenskih naprednih ljudi v obeh okrajih in neprestano bodril od nasprotnih strank zaslepljene ter prevarane rojake za edino prave ideale svobode, bratstva in enakosti, na podlagi katerih se bo dvignilo gospodarsko življenje našega naroda. Zdravo! Ravnatelj Anton Jug.

Našim volilcem v okraju Murska Sobota

Tisti, šteri je živo za časa slednjih volitev v našem srezu, pa je vido način, kak so se vse partaje borile proti nam, tisti zna, kak velka zahvala in poštovanje ide Vam, našim volilcem, Vam, šteri ste ostali zvesti našim programi pa naši partaji. Radikali so že pred volitvami pisali, ka je za nje Prekmurje kak Macedonija. Za istino so se vrgli z vsemi macedonskimi metodami na naše ljudstvo, ka ga znorijo. Terorizirali so naše ljudstvo, grozili, obečali stvari, štere ne bi nigdar spunili, norili. Vse, što šče med našim kmetom špilati gospoda in biti komandant nad ljudstvom, vse je šlo v boj proti nam. Iz sobotkega Szaparyjevega gradu so strelali z največšimi štuki na nas, sobočke baute, najoprvm židovske, so se spremenile v radikalne agitacijske lokale, po vesnicaj so se združili v boj za radikale vsi, šterim ne diši žmetno kmečko delo, liki ščejo na račun kmeta dobro živeti; z bautai in krčmari so vkuper delali proti nam duhovniki, novine. Vse je na tom bilo, ka iz nas napravijo Macedonijo.

Klerikalei, šterim se imamo najbolje zahvaliti za naše nevole, so operirali proti z grdimi lažmi, ar so o sebi nihaj dobroga nej mogli narodi povedati. Njuv volilni program je bila laž proti nam.

Za istino vsi tej so znorili lepo število volilcev, liki Vas, naši volilci, Vas so nej mogli znoriti. Lepo število Vas je: 1504. Vi ste ostali oni, okoli šterih de se zbiralo naše ljudstvo, gda de v svoje nevolaj spoznalo svoje zapelivce te jih odiralo od sebe kak svoje največše kvarlivce. Od srca Vam hvalo damo za to Vaše poštenje in karakter! Bojte uverjeni, ka naš čas pride, ar priti more; vej de samo demokracija pripelala naše ljudstvo do blaženstva in zadovolnosti.

Zmagali smo, to naj bode Vaša največša zahvala. Enoga poslanca više imamo v mariborski oblasti kak do zdaj; mogli bi imeti tri, našega gospoda Godino, či bi mi dobili 180 votumov više. Tej so nam lafili do izvolitve g. Godine. Zao nam je za nje, ar bi nam, najoprvm Goričancem, trnok trebalo enoga poslanca. Ka ga nemajo, je ljudstvo samo krivo, najbolje njegovi zapelivci.

Zmagali smo, ar smo govorili istino. Pravili smo, ka na radikalnoj listi nemre biti zvoljeni tudi nej listonosilec g. dr. Ravnik, kelko manje g. Šostarec. Istina se je vopkazala: dr. Ravnik je nej izvoljeni, ar Slovenci prek Müre neščejo radikalov, pa so jim votumov nej dali.

Naši volilci! V tej zmagi Vaš pozivljemo, ka ostanete zvesti i nadale naši partaji; tolmačite

narodi zdaj, gda je najbolje znorjeno, kje je vera in kje nevera; pripeljite ga v naš demokratijski tabor, ka de naša zmaga pri prišestnjih volitvaj popolna in ka dobimo od naroda pooblastilo, pokazati, kak se za ljudstvo v istini dela in se mu pripelje bogša prišestnost. Ne pozabite na tiste, šteri so zdaj naš narod na njegovo največšo škodo znorili; tej ljudje ne smejo nikdar več v javnem žitki igrati vlogo, či ščemo, ka de naše ljudstvo doseglo bogšo prišestnost. Mi tej ljudij nemo pozabili.

Nadale Vas pozivamo, ka agitirate za naš list «Domovino». Skazalo se je, ka so tistega, šteri čte «Domovino», nej mogli znoriti. Vlučite z Vaših hiš vse druge novine, pa si naročte «Domovino». Dobre novine so naš najbogši pajdaš, naša «Domovina» se je pokazala do zdaj kak takši naš najbogši pajdaš. Na delo te za «Domovino»!

Ešte ednok od srea Vam hvala za Vašo zvestobol!

Murska Sobota, 14. septembra 1927.

Sreski odbor SDS za srez Murska Sobota.

ŽENSKI VESTNIK

Sušenja sadja in sočivja

Breskve in marelice. Breskve ali marelice polij z vrelo vodo, nato jih olup, razdeli čez polovico, odstrani koščice, zloži na lesene mreže ali deske ter suši na solncu ali na štedilniku. Suhe zloži v škatle in hrani na suhem prostoru.

Olupljena jabolka. Jabolka kisle vrste olup, razreži, odstrani jim ježice in peške ter jih polagaj v vodo, v kateri je malo limonovega soka, galuna ali soli. Ko so jabolka pripravljena, odcedi vodo ter zloži jabolka na leseno mrežo ali desko in jih suši v pečici ali sploh na kakem primernem toplem prostoru. Suhe spravi v škatle in hrani na suhem.

Hruške. Hruške olup, prereži čez pol ter prekuhaj v sopari ali nekoliko presladkorjeni vodi, kateri dodaneš nekoliko limonovega soka. Nato jih stresni na rešeto, da se odtečejo, potem jih deni na leseno mrežo ali desko, jih posuši in nato shrani kakor jabolka.

Posušeni fižol v strožju. Strožjega fižola sicer ni več, zato si zapomni ta recept za prihodnje leto. Zeleno ali rumeno fižolovo strožje, ki je tako mlado, da so v njem še prav majhna zrna, razreži, in sicer vsak strok posebej v tri ali štiri poševne koščke. Potem ga operi in deni v vrelo vodo, v kateri naj vre tri do pet minut. Nato ga odcedi, polij z mrzlo vodo, zopet odcedi ter pusti na rešetju, da se prav dobro odteče. Potem ga deni na prav snažno desko, leseno rešeto ali, kar bo najboljše, na gosto pleteno leseno mrežo. Razdejav ga na tenko in posuši ga na solncu ali v ohlajeni pečici. Ko se suši, ga moraš večkrat premešati. Dobro posušena deni v vrečice ali škatle ter shrani na suhem prostoru. Ko misliš tak fižol potem kuhati, ga namoči nekaj ur prej ali čez noč. Pred kuhanjem mu odlij vodo, v kateri se je namakal, zalij ga z vrelo vodo in osoli. Nadalje ga pripravljaj kakor svežega.

Praktični nasveti

Jajčji sneg napraviš mnogo lepši in prej, ako deniš pred raztepanjem posodo z beljaki za četrt ure v mrzlo vodo. Dobro je tudi, ako prideneš beljakom malce limonovega soka ali sladkorja v prahu.

Pecivo raznih vrst se bolje speče, ako moko pred uporabo preseješ. S tem pride zrak v testo, kar olajša kipjenje (vzhajanje).

Posušene gobe se dobro osvežijo, ako vanje pri dušenju (tenstanju) vliješ malo sladkega sirovega mleka.

Shranjevanje svežega mesa. Pravijo, da se neumito sveže meso celo poleti dá do pet dni ohraniti, ako ga zaviješ v sukno in položiš med turšična zrna.

PROSVETA

p. Sven Hedín: V azijskih puščavah. Priredil Pavel Kunaver. V Ljubljani 1927. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Strani 119. Cena broširani knjigi 36 Din, v originalni platneni vezavi 44 Din, poština 2 Din več. Sven Hedín je največji potovalec današnje dobe. Svoje življenje je posvetil predvsem zibelki človeštva Aziji, kjer je do najnovejšega časa ostalo na zemljevidu še mnogo velikih belih lis, nepoznanih krajev tega silnega sveta. Z brezprimerno vstrajnostjo, ki jo je ljubezen do velike prirode neraziskanih dežel še povečala, je križem prepotoval s svojimi karavanami Iran, Pamir, Vzhodni Turkestan in silno višavje Tibeta. Za znanost so bila ta potovanja neprecenljive važnosti, njegova dela pa so se razširila kot najpriljubljenejše čtivo med vsemi sloji. Da ta potovanja niso bila brez nevarnosti, o tem nam priča posebna knjiga «V azijskih puščavah». Na potovanju preko strahovite puste Takla Makan je brezvesten vodnik zape dinovo karavano v kraje, kjer je imela bogato žetev. A prav tedaj, ko je prikipe varnost do vrhunca, je pokazal Hedín o zmožnosti in nadčloveško vstrajnost, s katero premagal samo smrt. Nič manj zanimivo so velikih dogodkov je bilo njegovo nadaljnje potovanje preko pustega, 5000 m visokega severnega Tibeta. — Izdaja Tiskovne zadruge je za današnje čase posebno dobro došla, ker nudi čitatelju, ki nima časa za prebiranje velikih originalnih del, vse, kar je zanimivega v nepretrganem opisu. Založba se je pri tej izdaji posebno odlikovala z vzorno opremo knjige, ki je dičijo krasne, originalne platnice kakor tudi nazorne, umetniško dovršene slike. Starim in mladim knjigo toplo priporočamo.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Pismo z Ježice

Ježica, 20. septembra.

Po vsem je razvidno, da je pri nas SDS vodnica napredne politike. Vse druge stranke upadajo, samo demokratje smo se dvignili, od 33 v letu 1925. na 65 v letu 1927. Če povemo, da še 16 zanesljivo naših mož ni prišlo volit, imamo z njimi nad 80 volilcev. Ta krasna številka nam je v silen ponos. Vsem, ki so pri teh volitvah pomagali k tolikemu uspehu, najlepša hvala!

Župnik g. Košir in pa kancelarparagraf se ne razumeta prav. Njegova pridiga na Mali šmaren je bila agitacija za SLS. Hotel je vplivati na «naše junaške, katoliške žene», da bi svoje može odganjale od naprednih političnih sestankov in naprednega časopisja, pa se mu to ni posrečilo. Gospod naj se raje malo bolj briga za versko življenje faranov, od pehanja za SLS farani v nebesih ne bodo imeli nobenih zaslug.

Da organiziramo naše pristaše, bo v soboto 24. t. m. ob pol 8. zvečer pri Jančetu ustanovni občni zbor krajevne organizacije SDS. Delegat iz Ljubljane bo prišel poročat o splošnem političnem položaju v državi in o programu Samostojne demokratske stranke. K občnemu zboru naj sigurno pridejo vsi naši volilci in naši politični prijatelji. Po tako lepem volilnem uspehu je pri nas organizacija SDS zdaj nujno potrebna. Kar hoče v boj proti klerikalcem in na delo za ljudstvo, spada na Ježici v organizacijo SDS!

Tudi Sokol, ki je duša naprednega kulturnega dela, podvzame nove, velike naloge. Da se otrese finančnih težav, da spopolni dramatiko in knjižnico ter da telovadnico z orodjem dovoljno opremi, bo priredil v letu 1928. veličasten okrožni zlet in pa obsežno javno tombolo. V to svrhu je potrebnih mnogo predpriprav. Razgovor o njih bo to nedeljo 25. t. m. ob pol 10. uri dopoldne. Takrat se bo namreč vršil v Sokolskem domu izreden občni zbor, na katerega je dolžan priti vsak član našega Sokola.

Za 9. oktobra se pripravlja odkritje spomenika padlim vojakom. Na čelu ožjega priprav-

ljalnega odbora je znani g. dr. Bizjak. Ne čudimo se, če se govori, da je pripravljali odbor sklenil, da Sokola ne povabi k odkritju. Sokola so s te strani sploh že ves čas prezirali in je vsa akcija že spočetka dobila klerikalni značaj. Sokol na Ježici in z njim vsi naprednjaki bodo vseeno in prosti vsakega sovraštva spoštljivo, po božno, resno in v najblažjem spominu prižgali lučke hvaležnosti ob nagrobnem spomeniku onih domačinov, katerih življenje je bilo darovano na bojnih poljanah.

Klerikalni volilci v pravi luči

Srednjeveške razmere v odročnejših vaseh.

Iz kamniškega okraja, septembra.

Ker se sedaj po volitvah vpije po deželi o sijajni zmagi SLS in «Slovenec» vsak dan prinaša dolge članke o politični zavednosti našega kmeta, Vam hočem, gospod urednik, podati v pravi luči sliko te zavednosti v našem okraju. «Dosegli smo nad 107.000 glasov», tako stoji v «Slovencu», vendar bi morali pristaviti, da je glasovalo komaj 7000 zavednih mož za SLS, ker vsi drugi so skoro nezavedna množica, ki ne loči zlega od dobrega in ne ve, kaj so volitve in kakšen pomen imajo.

Živim v kamniškem okraju in so mi dobro znane domače razmere in ljudje. Pisal bom na kratko, kajti če bi klerikalno «zavednost» podrobneje skušal orisati, bi bilo tega pisanja za celo knjigo zanimivih reči, ki se gode v 20. stoletju.

Volitve so pri nas na kmetih skoro cerkvena stvar. Zato ljudje tako pridno mečejo kroglice v skrinjico, kamor jim je zapovedal župnik, oziroma kaplan. Politični shodi se vrše takoj po službi božji in skoro slab kristjan je, kdor ne gre na shod. Ko se dvorana napolni, so ti možje tihi kakor v cerkvi in čakajo, kaj bodo povedali gospod. Potem določijo gospod župnik gotovo ne najbrihtnejšega za predsednika shoda. Ker si ta ne upa niti ust odpreti, da župnik besedo takoj določenemu govorniku. Temu ni treba razmišljati, kaj bi rekel ljudem. Pohvali tisto faro in ljudi, ki jih je toliko prišlo; nadalje pove, da so kmetje siromaki, to pa zato, ker je še vedno kak človek, ki ne voli SLS. Kmetje pravijo: «Dobro je povedal», nato pa gredo lepo v gostilno, da se okrepčajo. Nekateri, ki so imeli čast biti imenovani za zaupnika stranke, pa ostanejo. Tem se posebno naroča, da bo vsak prav volil, to je v tisto skrinjico, na kateri je napisan dr. Korošec. Pogosto takšni zaupniki niti ne vedo, kake volitve se vrše. Le redka klerikalna ovca ve, kako je država organizirana, kaj je Narodna skupščina in kaj so oblasti. Za to jim tudi ni mar. Ovčicam se obljubi, da davkov ne bo, in to drži, drugo ga nič ne briga.

Ko sem šel prejšnjo nedeljo po vasi, so me ljudje vpraševali, ali res ne bo nikakih davkov več, če bo zmagala SLS. «Čudno,» sem rekel, «vselej zmagala SLS, pa so davki vedno večji.» Na duhu siromašni ljudje tudi pravijo: «SLS ne sme propasti! Kam bi pa potem hodili v cerkev, kdo bi krstil naše otroke in nas pokopaval!» Ta strah prevzame te duševne siromake in v tem je tista klerikalna zavednost. Dober in pošten duhovnik, katerega črtita «Slovenec» in «Domoljub», je pri ljudstvu kakor okužen; vse se ga ogiblje.

Baš zadnje dni sem imel opravka s takim duhovnikom. Skoro s strahom sem stopil v njegovo sobo, glej čudo: mož je klečal in molil. Tako pač ne delajo slabi duhovniki. Kdor hoče biti po klerikalnem receptu dober dušni pastir, mora 14 dni pred volitvami pisati vabila, v zasebnih hišah prirejati politične sestanke in sejati mržnjo do vsakega, kar ni klerikalnega.

Taki duhovniki seveda tožijo, kako so preobloženi z delom. Ko sem domačemu g. kaplanu omenil, da to ne spada v njegovo delo, je rekel: «Če pustimo liberalce pri miru, bo čez par let vse drugače.» Res če bi se po deželi vsa duhovščina naenkrat odpovedala vsaki agitaciji, bi pri prvih volitvah SLS padla za polovico, pri drugih pa bi popolnoma propadla. Marsikateri kmet, ki dobi

pri nas vabilo od SLS, naj se udeleži volitev, je skoro ponosen na to, da so ga povabili. Ne vem, kaj bi počeli, če bi bila vabila opremljena s sliko dr. Korošca, kakor so bila v Ljubljani, potem bi gotovo marsikateri ovčica spravila to vabilo v mašno knjižico.

Ko sem bil zadnjič v volilnem lokalu, je prišel volit posestnik, kakih 50 let star. Predsednik komisije ga je vprašal po legitimaciji in možak se je prestrašil, kaj hoče od njega. Ko so mu povedali, da je kakšen izkaz potreben, je mož dal vabilo SLS. Predsednik mu je odgovoril, da bi tega njemu ne smel kazati, a možak je menil: «Zakaj, hudiča, so mi pa ta list dali!»

Na dan volitev klerikalni agitatorji še enkrat obhodijo vse hiše in vodilnejši klerikalci, bogatejši posestniki, ki imajo živino, groze revnejšim: «Če ne boš nas volil, ti ne bo nihče pomagal sejati, voziti in orati.»

Tako približno izgleda vsa zavednost naših klerikalcev, kmetov in delavcev, vendar za zadnje to manj velja. Delavci prihajajo čisto delat v mesto in imajo večjo priliko za izobrazbo. Delavec vendarle laže zve resnico, ker čita vse liste. V naših krajih bero največ «Domoljuba» in sicer predvsem ženske. Tudi otroci ga včasih pogledajo. Gospodar ga pa redkokdaj čita. Da bi pa prebirali tudi politične članke, se menda skoro nikdar ne zgodi. Pravijo: «Na to se pa ne razumem.» Saj se res ne!

Niso redki primeri, da človek ne ve, kako je ime našemu kralju, prestolonasledniku in da smo s Srbi in Hrvati združeni v eno državo. V moji rojstni občini ljudstvo hodi v cerkev, dela in pije, posebno zadnje zna dobro. Lansko leto se je zapilo pri nas 500.200 Din, čeprav ima naša občina samo 2000 ljudi. Tukaj bi se naša duhovščina lahko bolje izkazala, če bi reševala narod pred pogubnim alkoholizmom, sirovostjo in grdimi navadami. Če bi se to zgodilo, bi izgubila ta stranka, vsaj pri nas, skoro vse glasove. To bi bila velika škoda, ljudstvo naj bo le še naprej nezavedno in še večje število mandatov naj dobi SLS! Kristus je rekel: «Moje kraljestvo ni od tega sveta.» Prav nasprotno pa mislijo klerikalni duhovniki, ki hočejo poleg zasiguranega božjega kraljestva dobiti tudi še posvetno oblastvo v roke.

Pametnejši stari ljudje pravijo: «Včasih so v cerkvah kaj božjega govorili, sedaj pa imajo tako čudne pridige.» Če bi duhovščina zapustila politiko in se držala svojega poklica, bi SLS bilo res kmalu konec. Sovraštvo med vami, sosedi in zakonci bi izginilo in vladalo bi soglasje. Narod, državo in občine naj bi vodili možje, ki bi bili izvoljeni svobodno na podlagi prave demokracije.

Po končani bitki

Radovljica, septembra.

Volitve so se vršile pri nas z neodpušljivo ravnodušnostjo in brez bojnega razpoloženja od napredne misli. Mnogo jih je pometalo tudi puške v turščico in pribežalo s kroglicami v skrinjo Srca Jezusovega, kakor so imenovali škatlo SLS klerikalni listi.

Motil bi se pa, kdor bi mislil, da je bilo na vseh straneh tako mirno. V tem so nam dali naši agilni klerikalci izvrsten vzgled. Imeli so dobro organizirano vojsko in močne predstraže, ki so naganjale ovčice v svoj hlev. Bilo je na nogah vse, «kar leze ino gre». Ves tabor je bil opremljen s puškami in še ženske so imele «flinte» ter svoje preizkušene ropotuljice. Teško bolan možak iz Predtrga si je najel kolese in čilega vranca ter se svečano «prifural» točno 10 minut pred zaključkom volitev v šolo po zadnje odvezo. Naskok je bil splošen in ljut, ker so imeli junaki tudi bombe s smrdljivimi plini in nekega možaka je že na vse zgođaj oplazila granata malega kalibra.

Navdušenje za sigurno zmago je bilo nepopisno. Najbolj pogumni so prignali na fronto tudi invalide. Starejši možaki so bili obdarjeni z viržinkami. Z viržinko so se najbolj postavili ata, ki sicer kade le suh trpotec in tavžentrože iz svoje patriarhalne čedre.

Oglejmo si še načrt, ki ga je, oziroma ga bo napravila in izvedla mestna občina v dohlednem

času za olupšavo našega mesta. Pripravljajo se nekaj kolosalnega.

Da je naše kolodvorsko poslopje eno najmodernejših v Evropi in zidano po načrtu izvežbanega stavbenika, ve menda že ves svet. V prvi vrsti se namerava napraviti moderna vzpenjača s kolodvorskega perona na most in od tod dalje tramvaj do kolodvorske restavracije. Tarif za vzpenjačo ne bo. Posebna pažnja se bo posvečala Žanovemu tunelu. Pred sodiščem se bo napravila mestna kopel. Vodni rezervoar pred zamenjem sv. Janeza se takoj renovira in tujcem odpre, da ne bodo iskali pijače po gostilnah. Nastavi se nemudoma stalni mestni stražnik, kateremu mora izročiti prejšnji predvojni stražnik Petrček takoj vso uniformo in bridko sabljo. Cerkvene pevske vaje v Katoliškem domu ob petkih zvečer se morajo končati vedno točno ob 9. in ne več ob 11. in glasovi se degradirajo od «zelo krepko» na «srednje tiho». Pevska promenada po vajah pod češpljami se splošno prepove. Vse pokamadone, krucifiksi in krajchimedonervetri nekaterih klerikalnih mladeničev na trati za Festovo vilo se ukinejo.

Stara odžagana tabla, ki naznanja, da je Radovljica res mesto in ne kaka hribovska vas, se mora takoj odstraniti s stene Štolfove hiše, da ne bo delala sramote lepo pobeljeni in poslikani Štolfovi hiši in da ne bo na periferiji mesta tujcem vzbujala dvomov, ali zagledajo za graščinskim zidom mesto ali vas.

Slednjič se županstvo v kratkem preseli iz kaplanije nekam drugam. Kam, se bo občinstvu posebej naznanilo z razglasom.

K vsem tem mestnim olupšavam in modernim napravam se nastavi še stalen paznik, ki bo tujcem dajal ponoči v temi informacije in navodila glede prostih prenočišč v šupah in kozolcih. Natančni indeks bo pa dan in noč na vpogled vsem radovednim v mežnariji.

Če nam torej županstvo izpolni vsaj polovico programa, smo lahko zadovoljni in prepričani bomo, da je klerikalna zmaga privedla možne na pot do spoznanja. Delali bomo skupno in složno naprej in uspeh bo na obeh straneh.

Ko se obljube začno izpolnjevati, bomo «Domovinarje» o tem obvestili in naznanilo izpopočinili z novicami, ki so nam že danes znane.

Iz navedenih razlogov zmago našim političnim konkurentom iz srca privoščimo in upamo, da nam bo naš Jupiter v prihodnje bolj milostljiv.

Za smeh in kratek čas

Kako je volilec prevaril klerikalnega agitatorja. Bridko razočaranje klerikalcev. — «Domovina» je naše glasilo.

Kladje - Blanca, septembra.

Volilna agitacija je bila pri nas prav burna. Največjo pozornost so ji posvečali naši klerikalci. Posebno tri znane klerikalne korenine so hodile z listki iz župnišča od hiše do hiše ter moledovale za prijatelje črnogorskih princev. Ne bom na dolgo razlagal, kaj vse zanimivega so doživeli na svojem romanju, ker vsakdo vé, da jud mora prav posebno hvaliti svoje slabo blago; dobro se itak samo hvali. Povedati pa moram nekaj, kar naj zve malo širša javnost, četudi našim klerikalnim mogotcem ne bo ugajalo. Gola resnica je ta:

Na dan volitev 11. t. m. so se naši klerikalci najbrž res bali popolnega poloma. Zato ni čudno, da so nagovarjali na vse kriplje nekega fe okoli 90 let starega, a še vedno hudomušnega možaka, do mora iti volit. Seveda mu tudi niso pozabili povedati, da mora spustiti kroglice v prvo skrinjico. Ker mož sam ni mogel hoditi, so se dobili tudi taki požrtvovalni možje, ki so ga s konji peljali na volišče Blanca.

Najlepše pa šele pride: Mož je ali iz nevednosti ali pa iz hudomušnosti vrgel kroglico namesto v prvo v četrto za Nemce. To se vé iz tega, ker je vprašal nekega volilca: «Kje je četrta skrinjica?» — «Tu», je bil odgovor in možak je kar tam vrgel, ne da bi šel še kaj naprej. Tudi so ob štetju našli samo eno kroglico v četrta skrinjici. Ljudje se temu muzajo in go-

voré, da jim je to nalašč naredil, ker so ga nadlegovali, naj gre volit. Razume se, da so «svoje» volilca jezni klerikalci morali zopet naložiti na voz in so ga kar mogoče hitro odpeljali domov.

Klerikalci so pričakovali popolnoma drugačen rezultat, kakor ga je pokazal izid volitev. Vse može, ki se še oklepate klerikalnega jarma, pozivam, da pristopite v naše napredujoče vrste SDS ter naročite naš časopis «Domovina», ki je res naša prijateljica. Ne rečem pa s tem, da ne smete čitati tudi drugih časopisov, temveč jih le berite in sodite! Prepričan sem: kdor bo enkrat čital «Domovino», je ne bo nikdar več opustil.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

KAKO NASTANE DEŽNIK.

Z razvojem prometnih sredstev, zlasti z motorstvom in železnicami, so se začele prevažati silne množine najraznovrstnejšega blaga.

Pred iznajdbo teh prometnih sredstev je bila trgovina na daljavo silno otežkočena; s pridom so mogli kupčevati med seboj le bližnji kraji; če je prišlo blago od daleč, so mu cene tako narastle, da so ga mogli kupovati le najbogatejši ljudje. Z modernimi prometnimi sredstvi pa je postala tako rekoč vsa zemlja eno samo veliko tržišče. Danes dobivamo blago po razmeroma nizki ceni z najbolj oddaljenih kontinentov.

S tem se je narodno gospodarstvo popolnoma izpremenilo. Da to vidimo, nam je treba vzeti v roko en sam predmet iz vsakdanje rabe, na primer dežnik.

Tovarné za dežnike dobivajo potrebne sirovine iz najrazličnejših krajev. Palico za dežnik dobi tovarna navadno že izgotovljeno v kaki tovarni za palice iz lesa, ki je rasel v Venezueli v Ameriki, in lakirano z lakom, ki je prišel iz daljnje Japonske. Slonokoščeni ročaj je bil izdelan iz zoba slona, ki so ga našli zakopanega v sibirskem ledu. Srebrni obroček, ki objema ročaj tam, kjer se stika s palico, je izdelala kaka kovinska tovarna iz srebra, dobljenega v Bog na katerem srebrnem rudniku. Srebru primešani baker je prišel iz Mehike v Ameriki. Medeni okov na spodnjem koncu palice je bil napravljen iz pločevine, ki jo je izvaljala kaka nemška tovarna. Baker za med je prišel iz ameriške države Peru, cink iz Belgije.

Svinec, s katerim je okov izpolnjen, je došel iz Colorada, antimon pa, ki je zaradi večje trdnosti primešan svinecu, iz Urala (pogorje v Rusiji). Mali železni žeblički, s katerimi je okov prbit na palico, so zopet iz neke tovarne za žeblice na Švedskem.

Premakljivo ogrodje dežnika je bilo sestavljeno iz železnih delov, ki so bili izvaljeni v kaki drugi tovarni.

Svila, s katero je ogrodje prevlečeno, je bila skana v kdo ve kateri predilnici. Prišla je morda iz Kalifornije. Bombaž, ki je pritkan svili, je rasel v Virginiji v Severni Ameriki in so ga spredli v kaki angleški tovarni. Anilinska barva, s katero je blago pobarvano, je zopet izdelala kaka kemična tovarna; za to je ta tovarna porabila sirovine, ki jih je dobila iz raznih krajev.

Gumast trak, s katerim zvežemo zaprt dežnik, je izdelala posebna tovarna iz gumija, ki ga je dobila iz srednje Afrike preko Kameruna.

Obroč, s katerim pripnemo gumijast trak na gumb, je prišel iz kake tovarne, ki izdeluje železne drobnarije. Gumb za ta obroč je bil izdelan iz roga bivola, ki so ga ubili v Argentini. Svičena vrstica, ki je ovita okoli ročaja, je delo kake francoske tovarne. Morda so uporabili za to svilo, ki so jo spredli in pobarvali v francoskem mestu Lyonu iz sirove žide, kupljene kje tam doli v Milanu.

Našteli smo glavne sestavne dele dežnika ter videli, kako različna dela je bila treba izvršiti, da smo dobili potrebne sirovine, iz koliko različnih dežel so te prišle in koliko različnih tovarn je bilo zaposlenih, preden je mogla tovarna za dežnike izdelati predmet, ki nam tako pogosto služi v vsakdanjem življenju.

Rudarji so kopali v rudnikih, židala so se poslopja, delovali so razni stroji. Ljudje in živali so morali po suhem in po morju prevažati iz severnih in južnih krajev sirovine. Koliko kupčij je bilo sklenjenih, koliko potov potrebnih, koliko trgovskih pisem napisanih! Koliko duševnega dela tiči v neprestanem izpopolnjevanju vseh industrijskih in drugih panog, koliko ljudi je bilo zaposlenih, preden je bil izdelan tako vsakdanji predmet, kakor je navaden dežnik.

Ta izvajanja so nam podala predstavo o ogromni razsežnosti svetovnega gospodarstva, po katerem se človek okorišča z naravnimi proizvodi vsega sveta. Kolika razlika med takim gospodarstvom modernega kulturnega človeka, ki mu služi vsa zemlja, in pa gospodarstvom divjaka, ki dobiva vse le iz najbližje okolice.

Pa še nečesa nas uči to razmišljanje. Iz povedanega lahko uvidimo, da mora v tako razvitem gospodarstvu sodelovati ves svet, da ne sme manjkati noben člen, da so vse države in vsi kulturni narodi navezani drug na drugega. Vsaka država daje in prejema, pomaga torej graditi svetovno gospodarstvo ter se z njim na drugi strani okorišča.

ZANIMIVOSTI

STRAŠEN POTRES NA KAVKAZU.

Za letošnje leto so vremenski preroki napovedovali, da bo leto vremenskih, potresnih in drugih katastrof. Ta prerokovanja so se, žal, uresničila. Velike nezgode so opustošile letos cvetoče pokrajine in zahtevale na tisoče človeških žrtev. Poplave, potresi in kužne bolezni so razredčile prebivalstvo po vsem svetu.

Če naštejemo razne večje katastrofe, kakor ogromne poplave reke Mississippi, velikanski potres na Kitajskem, večje in manjše potrese na Vzhodu, potem je razvidno, da je bilo leto 1927. res leto katastrof. Vsem tem katastrofam se je pridružila te dni nova strašna potresna nesreča.

Prebivalci polotoka Krima in severnokavkaské obale Crnega morja so čutili predzadnji ponedeljek ponoči tri močne potresne sunke, ki jim je sledilo zamolklo bobnenje. Najhujši je bil potres v Sevastopolu in bližnjih letoviščih na južni obali Krima. Po poročilih iz Jalte, s katero je bila telefonska zveza pretrgana, je zahteval potres v tem delu Krima več človeških žrtev. V Sevastopolu se je porušilo več hiš; skoro vse hiše so bile vsaj lahko poškodovane. Enako so v Odesi čutili tri močne potresne sunke. Zadnji je bil tako močan, da se je v višjih nadstropjih polumilo pohišstvo in da so popokale vse šipe. Na mnogih krajih je trajal potres 40 sekund. V Sevastopolu, Simferopolu, Odesi in Novorosijsku so taborili ljudje vso noč na ulicah. Tudi v okoličji Kijeva in Odesi so čutili potresne sunke. Potres je bil to pot močnejši kakor v juliju. Zemljoslavci menijo, da je središče potresa na Kavkazu, kjer nastaja baje novo pogorje. V Simferopolu so čutili naslednjega dne zjutraj pet novih potresnih sunkov.

V gorah se je na mnogih krajih utrgala zemlja. V Balaklavi, južno od Sevastopola, so pljuskali čez obalo ogromni morski valovi. V pogorju Fergana v vzhodnem Turkestanu, kjer je potres že 13. avgusta porušil več tisoč hiš in zahteval mnogo človeških žrtev, je zopet zadela potresna katastrofa. V nedeljo so čutili tekóm pol ure 15 potresnih sunkov. Pravijo, da bo letos še nebroj potresov.

PUŠENJE IN NOSLJANJE TOBAKA.

Po jedi moški kaj radi popušijo, kmet navadno iz svoje pipe, drugi pa si prižge cigare ali cigarete.

Mladi ljudje, ki prično kaditi, se podajajo v veliko nevarnost, ki jim utegne napraviti veliko škodo.

Kdor kadi, srka vase strup nikotin, ki je zlasti mlademu organizmu vse prej kakor koristen. V poznejših letih, ko je telo že utrjeno, nevarnost ni več taka. Vzemimo primer: Tu stojita deček pri dvanajstih in mladenič pri štiriindvajsetih letih; vsak ima prvič cigareto v ustih. Mlad mož jo brez posebnih težav pokadi do konca, dečku pa že pri polovici začne plesati pred očmi, spreletava ga mraz, mrzel pot mu stopi na čelo in tako nepopisno slabo mu je, da se mora nekoliko vleči v travo. To je vpliv nikotina na mladi, še ne razviti organizem. Nikotin mlado nežno telo ovira v rasti in razvoju. Tak mlad kadilec ostane navadno slaboten vse žive dni, je ves betežen, boli ga vsaka reč in hirati začne v najboljših letih. Dostikrat so pljučne bolezni, bolečine v vratu razburjenost in nervoznost le posledice prezgodaj pričete kaje. Prav pametno torej stori vsakdo, ki nezrelo mladino odvrta od kajenja. Kdor ne kadi, ni ničesar zamudil, pač pa je vedno na dobičku. Če si pa zdrav mož v prostih urah in v veselju družbi zapali kakšno cigaro ali cigareto, mu pa tudi ne bo škodovala.

Kdor ne kadi, ga včasih rad noslja; ta navada je zdaj že bolj redka. Ne pozabi pa nikdar, da si kot nosljač prav tako dolžan skrbeti za snago kakor vsak drugi olikan človek. Žal, da se v tem oziru pri nosljanju večkrat silno greši, zlasti če človek nosi brke. Tudi nosljanje, ki je sicer manj škodljivo, je le razvada, od katere nimaš ničesar.

Ako se moški tobaku ne more popolnoma odreči, naj se vsaj omeji na tisto mero, ki jo njegovo zdravje kolikor toliko prenese.

× **Strahoviti viharji.** Nad zapadnim delom Japonske nad otokom Kiušiu je te dni divjal strašen tajfun, ki je povzročil ogromno škodo in upropastil cvetoča mesta in pokrajine. Po zadnjih vesteh je bilo na otoku Kiušiu ubitih 1200 oseb, mesti Kojima in Nakamuri pa sta popolnoma uničeni. Tajfun je dvignil morje do 25 čevljev visoko, valovi so zajeli otok in ga poplaveli daleč naokoli. V Kojimaši in Nakamuri je bilo uničenih okoli 500 hiš, v Omuri je bilo porušeni in odplavljenih okoli 5000 hiš. Nad 15.000 ljudi je brez strehe. V Tokiu je tajfun uničil tri poslopja, v Jokohami je bilo šest oseb ranjenih. Vihar je bil tako močan, kakor ga ne pomnijo že nad 40 let. Na otoku Kiušiu je tajfun več vasi izravnal z zemljo. Z otokom so prekinjene vse zveze, materialna škoda pa je ogromna. Skoraj istočasno je besnel tudi tajfun na zapadni obali Mehike in v širini 20 km uničil več primorskih mest. Ubityh je bilo več sto oseb. Perušenih je osem mest.

× **Skrivnosten otrok pragozda.** Pred nekakimi 25 leti sta naletela dva Angleža na južnem rtiču Afrike na skupino pavijanov. Ko sta pričela nanje streljati, so vsi pobegnili razen enega, ki je bil dozdevno ranjen. Ko sta prijezdila v bližino, sta se zelo začudila, kajti namesto opice pavijana sta videla pred seboj odraslega dečka domačina, ki je skakal po vseh štirih. Zelo je otepal okoli sebe, preden sta ga mogla prijeti. Oddala sta ga nato v umobolnico, a poizvedovanja po njegovih starših so bila zaman. Govoriti ni znal in tudi jesti ni hotel hrane kakor drugi ljudje. Kmalu pa se je privadil človeškim obi-

Naš klic je: **Cene dol'!** je naš klic

Zopet smo založili naše zaloge z novim zimskim blagom. Došla je tudi velika množina ostankov blaga, ki se prodajajo v drugem nadstropju za skoro polovično ceno. Pridite, in pričali se boste, da je tudi letos najcenejši:

V LJUBLJANI **TEXTILBAZAR**
Krekov trg št. 10

Pošiljamo tudi po pošti.

Naročite cenik!

CENE NAJNIŽJE!

Močnih čevljev

za deževno jesen

boste najboljšje izbrali v trgovini

„DOKO“ Prešernova ulica št. 9, dvorišče

Ob najslabšem vremenu boste „Doko“
čevlje nosili najdelj časa

CENE NAJNIŽJE!

čajem ter postajal vedno bolj prijazen. Težavno ga je bilo privaditi, da je hodil le z nogami. Sedaj mu je bilo treba poiskati koga, ki bi ga vzel k sebi, in našel se je farmer, ki ga je vzel za svojega. Na tej farmi je že 24 let in privadil se je vsemu, tudi govorici. Ko je znal govoriti, je povedal marsikaj iz svojega prejšnjega življenja. Spominja se tudi, da ga je nekoč noj vsekali na glavo, kjer ima še sedaj veliko brazgotino. Ako ga kam pošljejo, leti tudi deset milj daleč brez prestanka in zelo močan je, tako da sto kilogramov težke vreče z lahkoto meče na voz.

× **Stražnik roparski ubijalec.** Na eni najprometnejših newyorških ulic se je ustavil nov avtomobil. Iz njega je stopil mlad mož in se napotil proti bližnji hiši. V tem hipu pa ga je obkolila četvorica detektivov in mu napovedala aretacijo. Aretirani, ki je bil stražnik Graham, je moral na policijski urad, kjer je bil zaslišani zaradi suma umora nekega inženjerja. Graham je imel namreč nalog, da straži in varuje pred napadi inženjerja, ki je vedno nosil domov večje zneske denarja v svrhu izplačila delavstva. Policija je Grahama obtožila roparskega umora. Tok preiskave je namreč pokazal, da se je Graham na dan pred zločinom sam peljal z inženjerjem v avtomobilu, a kasneje so našli moža ustreljenega v vozu. Manjkal mu je tudi ves denar. Še istega dne popoldne pa se je Graham sestal s svojo zaročenko in sta si zaljubljenca kupila nov avtomobil. Graham je plačal z bankovci, katerih serijska številka se je točno ujemala z denarjem, ki ga je nosil inženjer s seboj.

× **Desetletna zastupljavka.** V vasi Faurasu pri Parizu je živela pri rodbini nekega državnega uradnika 10letna sestra 18letnega sluga, ki jo je rodbina vzela iz usmiljenja na prehrano. Zaporedoma sta obolela psa, ki so ju morali ustreliti, kar je postalo sumljivo šele sedaj, ko je obolel 18letni brat male Rolande Valere. Zdravnik je ugotovil zastupljenje s arsenikom. Preiskava je dognala, da je mala ukradla iz apoteke veliko dozo arsenika. Po strogem zasliševanju je priznala, da je primešala strup juhi svojega brata in da ga je zastupila zato, da bi se prepričala, kako strup deluje. Dejala je, da je brata zastupila zato, ker je dobival več jedi kakor ona. Hotela je zastupiti vso družino. Prepeljana je bila v Pariz na umobolni oddelek na opazovanje.

× **Morilec iz sladostrastja.** Na Moravskem so našli v zadnjem času štiri zadržane osebe. Dve žrtvi sta bili mrtvi, dvema se je pa posrečilo v zadnjem hipu rešiti življenje. Vsi zločini so bili izvršeni na enak način. Zločinec je prežal v gozdu ali gostem grmovju na svoje žrtve in čim je prišel kdo mimo, je skočil nanj, mu vrgel okoli vratu vrv ter ga potegnil k sebi. Nato ga je z nožem večkrat zabodel in pobral vse, kar je našel pri njem. Prva smrtna žrtev je bila 23 letna služkinja Šafarikova, druga pa 15letni Bartolomej. Dve žrtvi, delavca Valeka in gozdarja Hodolka, je zločinec v nekem gozdu že davil, pa sta mu v zadnjem hipu ušla. Orožniki so preiskali vso okolico, a o zločincu ni bilo ne duha ne sluha. Končno so ga izsledili v osebi nekega Matoška, ki je ležal v zasedi z vrvjo v rokah in čakal na novo žrtev. Spočetka je Matošek vse tajil, končno je pa priznal, da je res umoril Šafarikovo in Bartolomeja. Oblastva domnevajo, da gre za morilca iz sladostrastja.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ni odgovora.

Uradnik: «Prosim za povišanje plače, ker sem se zadnji teden poročil.»

Ravnatelj: «Tako, tako! Mi je prav žal, toda jaz nisem odgovoren za nesreče, ki se zgodijo izven naše pisarne...»

Otroška politika.

Nežica: «Mamica, ali ljubi Bog res vse vidi?»

Mati: «Prav vse.»

Nežica: «To tudi, da jem kruh s sirovim maslom?»

Mati: «Prav gotovo.»

Nežica: «Potem pa vidi gotovo tudi, da imam na kruhu prav malo masla...»

Ogražano ravnotežje.

V čolnu so sedeli trije možaki, od katerih sta se dva na žive in mrtve prepirala. Nenadoma je eden obeh prisolil drugemu takšno zaušnico, da se je kar čoln nagnil.

Tedaj pa je tretji zakričal-udarjenemu: «Vrni hitro zaušnico, da bo čoln prišel zopet v ravnotežje!»

Zvestoba.

Urša: «Moj mož je vedno zvest.»

Neža: «Moj tudi, saj ima že pet let eno in isto ljubico...»

Prikrit očitek.

Zorica (zaročencu): «Branko, da me ne boste poljubili spričo vse naše družine!»

Branko: «Saj vas vendar nisem še nikdar poljubil.»

Zorica: «Vem, vem. Mislim samo: če bi to hoteli storiti...»

Tih čestilec.

Gašper: «Ali ni trgovec Sklednik tih čestilec tvoje hčerke Kunigunde?»

Melhijor: «Včasih.»

Gašper: «Kaj se to pravi, včasih?»

Melhijor: «Kadar začne Kunigunda namigavati na možiteve, takrat gospoda Sklednika po več dni ni blizu...»

Listnica uredništva

Čeršak. Žal, je zakon protiven objavi take pesmi.

Stari trg ob Kolpi. Ali se dá Vaša trditve o pristranosti dokazati potom prič?

MALI OGLASI

Čevljarji!

235

Potrebujem večje količine otroških čevljev, visokih v teksu in kovanih, čevljev za dom (brezpetnikov) iz ševro-usnja in klobučevine (filc) ter različnih čevljev iz juhtovine. — Ponudbe na Stefan Čenčiča, Beograd, Čika Ljubina ulica 18.

Vajenca,

231

ki ima veselje do sedlarskega in tapetniškega obrta, sprejme takoj Josip Lenarčič, sedlar in tapetnik v Cerknici št. 50 pri Rakeku.

PRI „FLORJANU“

se

je otvorila

nova trgovina, založena

z novim suknom, štofom, cajgom,

porhantom in drugim različnim blagom

Cene nizke!

Blago najnovije!

P. n. mojim cenjenim odjemalcem vljudno sporočam, da sem prejel iz prve roke krasno izbiro jesenskega blaga, kakor:

barheuta, flanele, moškega in ženskega blaga za obleke in plašče, vseh vrst trikotaže, plenine, odev, volnenih robecev itd.

Blago bom dajal po izredno nizkih cenah, zato se slavnemu občinstvu toplo priporočam. — Oglejte si mojo zalogo, preden kje kupite in prepričali se boste, da je moje blago najcenejše in najboljšje.

Josip Strman, Smartno pri Litiji-Kostrevnica

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

G. dr. I. Rahlejevu

Beograd

Kosovska ulica 43.

Podpisani Mihajlo Kovačević se Vam najtopleje zahvaljujem za ozdravljenje na revmatizmu v rokali, nogah in vseh telesnih členkih, zaradi kterega so mi noge in roke popolnoma odpovedale in sem bil odvisen od tuje pomoči. Mogel nisem niti jesti niti piti, ker sem imel revmatizem tudi v vratu. Do sedaj mi ni pomagalo nobeno sredstvo, Vi pa ste me si svojim zdravilom Radio Balsamika olajšali bolečine. Prvikrat, ko sem se namazal z Vašim zdravilom, mi je bilo zelo hudo, bolečine so trajale še celo uro in so bile hujše kakor po navadi. Sedaj mi je pa že popolnoma odleglo. Zahvaljujem se Vam še enkrat najtopleje in Vas bom vsakemu bolniku priporočal. Do sedaj sem porabil štiri steklenice Vašega zdravila, ta, ki mi jo boste sedaj poslali, je peta.

Z odličnim spoštovanjem

Mihajlo Kovačević

Bavnja z. p. Bogatić.

Sodišče obine potrjuje istinitost gornjega.

Predsednik sodišča: M. Lj. Djokić s. r.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdelek laboratorija „RADIO BALSAMIKA“ d. r. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43. 169

Bolezni

živene in artrične, dalje slabotnost, starostna onemoglost, utrujenost, fizična in živčna, so posledica oslabilih naših živlenskih žlez ter zastupljenja naše krvi s strupom, ki ga proizvaja obnovljena materija, med drugim mokračna kislina, urati, toksini i. dr. Močne in zdrave žleze ojačujejo vse elemente človeškega organizma, ki vedno znova dobiva silo in moč ter se lahko in z uspehom bori proti vsem zgoraj omenjenim sovražnikom.

Kako naj uvrstimo svoje živlenske žleze? To dosežemo potom strogo higijenskega načina življenja ali pa z donajanjem specialnega ekstrakta živlenske žleze mlade živali v naš organizem, kakor je to «Kalefluid» D. Kaleničenko.

«Kalefluid» razkraja in odstranjuje iz organizma mokračno kislino in druge strupe, vrača organizmu zdravje, preišnio energio sposobnost za delo ter sploh svežost mladih let, z eno besedo: «Kalefluid» skratka pomladi človeka. Desetisoči zdravnikov iz raznih krajev so priznali «Kalefluid» kot silno učinkujuće zdravilo in ga priporočajo kot odlično sredstvo zoper vse vrste živčnih in artričnih bolezni. Za svoje zdravilne vrline je bil «Kalefluid» odlikovan na higijenskih razstavah v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju in Florenci s petimi «Grand prix» in petimi velikimi zlatimi kolainami.

«Kalefluid» je naprodaj v vseh večjih lekarnah in drogerijah. 211

Brezplačno se razpošilja podrobna poučna literatura «Preporodja» z zdravniškimi ocenami in izjavami bolnikov samih; obrniti se je na: Beograd, Katičeva ulica 1, Lit. D 1, Miloš Marković.